

ВАҲДАТ САОДАТИ МОСТ!

ИНСОН, ҲУҚУҚ ВА ОЗОДИҲОИ Ӯ АРЗИШИ ОЛӢ МЕБОШАНД

МИНБАРИ

ҲУҚУҚШИНОС

НАШРИЯИ ФАКУЛТЕТИ ҲУҚУҚШИНОСИИ ДМТ * * * * № 10-11 (64-65) 23-ЮМИ ИЮНИ СОЛИ 2017, ҶУМӢА

Ваҳдати миллӣ самараи талошҳои ватандӯстонаи хурду бузурги давлати тозабунёдамон ва хизмати таърихии халқи Тоҷикистон мебошад ва маҳз ба ҳамин хотир, мо вазифадорем, ки ин неъмат ба беаҳоро ба мисли гавҳараки чашм азизу гиромӣ дорем ва ҳифзу нигоҳдорӣ намоем.

Ҷояи ваҳдати миллӣ ва сулҳу субот дар як марҳалаи муҳимму тақдирсози таърихи кишварамон ҳамчун омили муттаҳидкунандаи ҷомеа нақши муассиру арзандаи худро ба анҷом расонид. Ва акнун замони он фаро расидааст, ки ин падидаи муттаҳидсози миллат дар байни сокинони мамлакат, аз ҷумла наврасону ҷавонон ба сифати воситаи муҳимми таҳкими худшиносӣ ва тафаккури миллӣ ҳарчи бештар тарғибу ташвиқ карда шавад.

Роҳи бунёди давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд, дунявӣ ва ташаккули ҷомеаи шаҳрвандӣ дар Тоҷикистон, ки мо бо он устуворона пеш рафта истодаем, воқеан далели барҷастаи пирузии ваҳдат, ҳамдигарфаҳмӣ, таҳаммулгарой, ягонагии халқ ва ҳокимияти сиёсӣ маҳсуб меёбад.

Мардуми соҳибмаърифату сулҳҷӯи мо таҳти

парчами ваҳдату ягонагии миллат ба ҳам омада, ваҳдати миллиро ҳамчун шартӣ асосии пешрафти ҷомеа пазируфтанд ва барои ҳифзу таҳкими ин арзиши гаронбаҳо то ба имрӯз бо камоли ғайрату матонат азму талош карда истодаанд.

Ваҳдати миллӣ ва таҷрибаи сулҳофаринии тоҷикон аз ҷумлаи сабақҳои басо арзишмандест, ки ҳам дар доҳили кишвар ва ҳам дар сатҳи ҷаҳонӣ мавриди қабулу омӯзиш қарор гирифт.

Ваҳдати миллӣ дар таърихи навини давлатдорӣ миллати тоҷик бозёфти арзишмандтарин мебошад, зеро он барои амалӣ гардидани ормонҳои халқамон, ки бо қалби пур аз умед интизори сулҳу оромӣ ва дӯстиву ҳамдигарфаҳмӣ буданд, заминаи воқеӣ гузошт.

Бовар дорам, ки муттаҳидиву ягонагӣ ҳамчун сарчашмаи бахту иқболи миллати тоҷик ва пешрафти давлати миллии мо муқаддасу бегазанд ва ҳамеша пойдору устувор мемонанд ва моро дар роҳи татбиқи нақшаву ҳадафҳои тақдирсози Ҳукумати мамлакат ғайрату илҳомӣ тоза мебахшанд.

Эмомалӣ РАҲМОН

Дар ин шумора:

МУШКИЛОТИ ТАКМИЛИ ҚОНУНГУЗОРИИ ОБӢ

Саҳ. 2

ТАРҒИБИ СОЛИ ҶАВОНОН ВА ҶАШНИ ВАҲДАТИ МИЛЛӢ АЗ ҶОНИБИ УСТОДОНИ ФАКУЛТЕТ

Саҳ. 3

ЗУМРАД ЯМОҚОВА: ФАКУЛТЕТ БАРОИ МАН ХОНАИ ДУЮМ АСТ!

Саҳ. 4

НАҚШИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ ДАР ТАҲКИМИ ВАҲДАТИ МИЛЛӢ

Саҳ. 6-7

КОНФЕРЕНСИЯИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ ДАР ФАКУЛТЕТ

Саҳ. 8-9

ШУКРИ СУЛҲУ ШУКРИ ВАҲДАТ МЕКУНЕМ!

Саҳ. 14

МУШКИЛОТИ ТАКМИЛИ ҚОНУНГУЗОРИИ ОБӢ

Тахти ин унвон санаи 26-уми майи соли 2017 дар заминаи кафедраи ҳуқуқи нақлиёт ва ҳуқуқи истифодабарии сарватҳои табиӣ факултети ҳуқуқшиносии ДМТ дар партави қабули Қатъномаи СММ оид ба эълони Даҳсолаи байналмилалӣ амал «ОБ БАРОИ РУШДИ УСТУВОР, 2018-2028» конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ бо иштироки доираи васеи омӯзгорон ва кормандони факултет, кормандони мақомоти давлатӣ ва ҳифзи ҳуқуқ, вакилони Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олӣ, намояндагони васоити ахбори омма ва матбуоти даврӣ баргузор гардид. Чорабини мазкурро бо суҳбати ифтихорӣ декани факултети ҳуқуқшиносӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент Раҳмон Дилшод Сафарбек хусни оғоз бахшида, иброз намуданд, ки бо ташаббус ва иқдоми созандаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти ҶТ, муҳта-

рам Эмомалӣ Раҳмон қатъномаи Маҷмаи Умумии СММ «Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор, 2018-2028» қабул гардид. Қатъномаи мазкур мисли ташаббусҳои қаблии Тоҷикистон дар мавзӯи об дар Маҷмаи Умумии СММ дастгирии ҷамаҷониба ёфта, бо иттифоқи оро қабул гардидани он аҳамияти ҷаҳонӣ дорад. Даҳсолаи нав дар роҳи таҳким ва мусоидат ба татбиқи ҳадафҳои рушди устувори марбут ба захираҳои об, тақмили қонунгузори амалкунанда ва ҳуқуқи обистифодабарии шаҳрвандон саҳми арзишманд гузошта, мақсади нави стратегияи ҷомеаи ҷаҳонӣ мегардад, ки ба хотири ҳаёт ва инсоният равона шудааст. Ҷамагон хуб дарк менамоянд, ки об дар ҳасти инсоният мавқеи хосаро ишғол намуда, ҳамчун дурри гаронбаҳо маънидод мегардад. Зеро об ин ҳуди ҳаёт, рушд, тараққиёт, пешрафт ва ояндаи

ободу осудаи наслҳои нав мебошад. «Бори дигар ҷамаи Шумо иштирокчиёни конференсияи имрӯзаро бо қабул гардидани қатъномаи Маҷмаи Умумии СММ «Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор, 2018-2028» табрику таҳният намуда, дар аҷом додани амалҳои созанда баҳри пешрафту шукуфоии Ватани азизамон барору комёбиҳо таманно менамоям» – қайд намуд декани факултет.

Сипас, аз рӯи барномаи конференсия маърузаҳои меҳмонон ва устодони факултет шунда шуданд. Баромадкунандагон мазмуну моҳияти мавзӯҳои худро шарҳ дода, таҳқиқу омӯзиши минбаъдаи онро дар заминаи Қатъномаи СММ оид ба эълони Даҳсолаи байналмилалӣ амал «ОБ БАРОИ РУШДИ УСТУВОР, 2018-2028» асоснок намуданд. Дар маҷмӯъ таъкид карда шуд, ки аз тарафи шарикони байнал-

милалӣ пуштибонӣ ёфтани ташаббуси навбатии ҶТ дар бораи эълон намудани «Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор, 2018-2028» аз он шаҳодат медиҳад, ки имрӯз ҶТ дар арсаи байналмилалӣ ба ҳайси як кишвари ташаббускор ва пешсафи ғаёлои ҳалли масоили глобалии вобаста ба истифодаи бо-самари захираҳои об эътироф гардидааст.

Зимни музокираҳо табодули афкори судманди иштирокчиён сурат гирифт. Дар фарҷом изҳори умед карда шуд, ки натиҷаҳои кори конференсия барои тақмили қонунгузори обии ҶТ аз ҳар ҷиҳат муфид ва самарабахш хоҳад буд. Пас аз аҷоми кори конференсия зимни қабули қатънома қарор карда шуд, ки тақлифу тавсияҳо ва пешниҳодҳои илман асосноку судманд ҷиҳати тақмили қонунгузори амалкунанда ба сохторҳои дахлдор ирсол карда шавад.

ПЕШГИРИИ ОМИЛҶОИ КОРРУПСИОНӢ

Ҷамасола бо ташаббуси садорати факултети ҳуқуқшиносӣ дар арафаи оғозёбии сессияи санҷишию имтиҳонӣ суҳбату вохӯрӣ бо ҳайати устодону кормандони факултет доир мегардад. Чунин вохӯрӣ санаи 6-уми июни соли 2017 бо мақсади дар амал татбиқ намудани Стратегияи миллии муқовимат бо коррупсия дар ҶТ барои солҳои 2013-2020 бо ҳайати устодону кормандони факултет доир карда шуд.

Чорабии мазкурро декани факултети ҳуқуқшиносӣ, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент Раҳмон Д.С. оғоз намуда, мақсад ва зарурати ҷамъомадро тавзеҳ дод. Аз ҷумла қайд гардид, ки давлату Ҳукумати ҶТ дар самти мубориза бо коррупсия ва пешгирии ҷама гуна кирдорҳои коррупсионӣ тadbирҳои зиёд меандешад ва дар ин самт ҳар як нафар бояд пайрави Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бошад, ки пайваста барои аз байн рафтани ин зухуроти нангин мубориза мебаранд. Аз ҷамаи устодон ва кормандони факултет даъват ба амал оварда шуд, ки дар самти риояи қонунгузорӣ пешсаф бошанд ва худдорӣ намудан аз ҷама амалҳое, ки ба номи пуршарафи муаллим нанг меоранд, бояд

шиор ва мақсади асосии ҳар як иштирокчиӣ ҷамъомад бошад. Роҳ надодан ба амалҳои хусусияти коррупсионидошта дар рафти сессияи санҷишию имтиҳонӣ ва имтиҳонҳои давлатии хатмкунандагон махсус таъкид карда шуд.

Дар фарҷом иштирокчиён қонибдории худро аз сиёсати пешгирифтаи давлату ҳукумати ҶТ дар самти муқовимат ба коррупсия иброз дошта, қайд намуданд, ки ҳар як банди Стратегияи миллии муқовимат бо коррупсия дар ҶТ барои солҳои 2013-2020-ро сармашқи кори худ қарор хоҳанд дод. Аз ҷумла, мудири кафедраи ҳуқуқи ҷиноятӣ, дотсент Сафарзода А. И. зимни баромади худ тadbирҳои андешидаи садорати факултетро дар ин самт, махсусан қабули нақшаи чорабиниҳои умумифакултетиро дар партави ин Стратегия дастгирӣ намуда, ҷамаи иштирокчиёнро барои роҳ надодан ба кирдорҳои хусусияти коррупсионидошта даъват намуд.

Дар маҷмӯъ кулли иштирокчиён ҷамъомади мазкурро самаранок арзёбӣ карда, онро қадами муҳимме ҷиҳати дар амал татбиқ намудани Стратегияи миллии муқовимат бо коррупсия дар ҶТ барои солҳои 2013-2020 ҳисобиданд.

ҒОЛИБИЯТИ НАВБАТИИ ДОНИШҶӢИ ФАКУЛТЕТ

Ҷамасола донишҷӯёни факултети ҳуқуқшиносӣ дар мусобиқаҳои байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ дар риштаҳои гуногуни варзиш сазовори ҷойҳои ифтихорӣ мегарданд.

Чанде пеш Ислонҷон Холиқов донишҷӯи соли 4-уми шӯбаи рӯзонаи факултети ҳуқуқшиносӣ ДМТ тахти роҳбарии устоди кафедраи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиши ДМТ,

устоди варзиши дараҷаи байналмилалӣ Куралов Фарҳод Ҷамзалиевич дар мусобиқаи ҷумҳуриявӣ оид ба варзиши сабук миёни донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олиӣ касбии ҶТ сазовори ҷои аввал ва медали тилло гардид.

Садорати факултет ва идораи рӯзонаи «Минбари ҳуқуқшинос» Холиқов И.-ро

бо ин дастовардаш табрик намуда, ба ӯ дар ҷодаи варзиш ва касби пешанамудааш фатҳи куллаҳои баландро орзу менамоянд.

Маъзӯли саҳифа:
Қурбоналӣ ҚУРБОНЗОДА
мудири кафедраи ҳуқуқи нақлиёт ва ҳуқуқи истифодабарии сарватҳои табиӣ

МИНБАРИ
ҲУҚУҚШИНОС

Муассис:
факултети
ҳуқуқшиносии ДМТ
www.law.tnu.tj

Сармуҳаррир:
Ҷаҳонгир
САЪДИЗОДА
jahon_1967@mail.ru

Муовини сармуҳаррир:
Исмоил ШАРИФЗОДА
Муҳаррир:
Бобоҷон НАИМЗОДА

Тарроҳ:
Акмал ШАРИПОВ

ҲАЙАТИ ТАХРИРИЯ:
Раҳмон Д.С.

номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент, декани факултети ҳуқуқшиносӣ.

Сафарзода Б.А.
профессори кафедраи ҳуқуқи инсон ва ҳуқуқшиносии муқрисиавӣ.

Маҳмудов И.Т.
мудири кафедраи ҳуқуқи судӣ ва назорати прокурорӣ.

Абдуллоев П.С.
мусоҳиби декан оид ба илм ва робитаҳои байналмилалӣ.

Камолзода И.И.
дотсенти кафедраи назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқ.

Сулaimонов Ф.С.
дотсенти кафедраи ҳуқуқи байналмилалӣ.

ҲАЙАТИ МУШОВАРА:

Ватанзода М.М.
ёрдамчи Президенти ҶТ оид ба масъалаҳои ҳуқуқӣ.

Саид Нуриддин Саид
вазирӣ маориф ва илми ҶТ, профессор.

Имомзода М.С.
ректори ДМТ, академики АИҶТ.

Тоҳиров Ф.Т.
академики АИҶТ, академики АИҶТ.

Маҳмудзода М.А.
раиси Суди Конституционии ҶТ, академики АИҶТ.

Раҳимзода М.З.
директори Маркази миллии қонунгузори назди Президенти ҶТ, профессор.

Диноршоев М.
академики АИҶТ.

Насриддинзода Э.С.
профессори кафедраи назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқ.

ШАРТҶОИ ҚАБУЛИ МАВОД:

Дастнавис қабул карда намешавад.

Мавод бояд бо ҳуруфи Times New Roman Tj 14 ҳуруфчинӣ шуда бошад.

Рӯзнома на ба ҷама андешии муаллифони мувофиқ аст ва ақриди муҳталифро ба хотири риояи чандандешӣ ба таъбир мерасонад.

Рӯзнома дар Вазорати фарҳанги ҶТ тахти №0336/рз аз 18-уми марти соли 2016 ба қайд гирифта шудааст.

Нишонии идора: ш. Душанбе Бунӣ Ҳисорак, Шаҳраки Донишҷӯён, факултети ҳуқуқшиносӣ ДМТ.

Телефон: 985-38-38-67, 900-55-51-07. Теъдод: 1000

Навбатдори шумора: Исмоил Шарифзода

ТАРҒИБИ СОЛИ ҶАВОНОН ВА ҶАШНИ ВАҲДАТИ МИЛЛӢ АЗ ҚОНИБИ УСТОДОНИ ФАКУЛТЕТ

Тибқи нақша-чорабиниҳои Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон гурӯҳҳои тарғиботи ҷиҳати тарғибу ташвиқи Соли ҷавонон ва Рӯзи Ваҳдати миллӣ дар шаҳру навоҳӣ ташкил шуданд, ки ба ҳайати онҳо устодони факултети ҳуқуқшиносии ДМТ низ шомил буданд. Аз ҷумла устодони факултет Раҳмон Д.С. декани факултаи ҳуқуқшиносии ДМТ дар ноҳияи Синои шаҳри Душанбе, Сангинов Д.Ш. мудири кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорат дар ноҳияи Шоҳмансури шаҳри Душанбе, Азизов У.А. мудири кафедраи ҳуқуқи инсон ва ҳуқуқшиносии муқоисавӣ дар ноҳияи Хуросони вилояти Хатлон, Идиев Ф.Ф. дотсенти кафедраи ҳуқуқи байналмилалӣ дар ноҳияи Айнии вилояти Суғд мақсаду ҳадафҳои соли ҷавонон ва ҷашни Ваҳдати миллиро ба сокинони кишвар тав-

зеҳ доданд. Махсусан яке аз чунин вохӯриҳои сатҳи баланд санаи 17-уми июни соли 2017 бо иштироки аъзои гурӯҳи Хонов Абдураҳмон роҳбари Дастгоҳи Кумитаи марказии ҲХДТ, Раҳмон Дилшод н.и.ҳ., дотсент, декани факултаи ҳуқуқшиносии ДМТ, Саломов Нусратулло ходими пешбари илмии институти геология ва сейсмологияи Академияи илмҳои ҚТ дар факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон доир гардид.

Дар ҷараёни вохӯрӣ маърузачиён вобаста ба аҳамияти Ваҳдати миллӣ дар бақои Истиқлолияти Тоҷикистон ва рисолати ҷавонони кишвар дар Соли ҷавонон баромадҳо намуда, нақши Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар пойдории Ваҳдати миллӣ ва роҳандозии сиёсати дурбинона

нисбати ҷавонон махсусан таъкид гардид.

Дар рафти ин вохӯрӣ зикр гардид, ки дар Паёми навбатии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Раиси муаззами ҲХДТ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон соли

лӣ зикр гардид, ки «дар ҳақиқат миллати сарбаланди тоҷик аз хушбахттарин миллатҳост, ки бо вучуди ҳама он гардишу нобасомониҳои таърихӣ тавонист соҳиби истиқлолият шавад, аз хирадмандтарин миллатҳост, ки дар зудтарин фурсат аҳамияти Ваҳда-

Ҷамзамон зимни вохӯрӣ дар бораи моҳияти асосии Паёми Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олӣ изҳори андеша намуда шуд. Роҷеъ ба мавзӯҳои гуногуни ҳаёти ҷомеа, дастовардҳои Истиқлолият, сиёсати дохиливу хориҷӣ, вазъи иҷтимоиву иқтисодӣ ва марҳила ба марҳила татбиқи гардишҳои ҳадафҳои стратегии давлат муҳокимарониҳо сурат гирифтанд.

Дар маҷмӯъ, зимни чунин вохӯриҳо иштирокчиён фаъолона назари худро вобаста ба масъалаҳои баррасишаванда баён доштанд. Аз ҷумла қайд гардид, ки таҳкими ваҳдати миллӣ, суботи амният ва пешрафти кишвар аз ҳар як шаҳрванд масъулият ва ҳисси баланди миллиро талаб мекунад. Аз ин рӯ, аҳолии кишвар ин

2017 Соли ҷавонон эълон шудааст. Ҷамзамон, дар моҳи июни соли равон мо аз муҳимтарин санаҳои таърихӣ давлати соҳибистиқлоламон – 20-солагии Ваҳдати миллӣ истиқбол мегирем. Дар робита ба Соли ҷавонон перомуни ба таҳсилоти олии фаро гирифтани ҷавонони деҳот, дастгирӣ ташаббусҳои ҷавонон ва тарбияи ҷавонони болаёқат изҳори назар карда шуда, таъкид гардид, ки дар ин сол бояд ҷавонон ташаббускор бошанд ва ҷамзамон насли калонсол дар тарбияи ҷавонон саҳм гузоранд. Дар робита ба 20-солагии Ваҳдати мил-

ти миллиро дарк намуда, атрофи Пешвои муаззами худ муттаҳид гардид ва дар

натиҷа ба ин рӯзҳои неку пурсаодат расидем», – зикр намуданд, иштирокчиёни ҷамъомад.

ҷашни шукӯҳманди ватанамон – Рӯзи ваҳдати миллиро ифтихормандона истиқбол менамоянд.

СЕМИНАРИ ИЛМӢ-НАЗАРИЯВӢ

Санаи 2-юми июни соли 2017 дар заминаи кафедраи назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқи факултети ҳуқуқшиносии ДМТ бахшида ба Соли ҷавонон семинари илмӣ-назариявӣ устодон ва аспирантони кафедра баргузор гардид, ки дар кори он ҳайати васеи устодон ва донишҷӯёни факултет иштирок доштанд. Чорабиниро бо сухани ифтитоҳӣ декани фа-

култети ҳуқуқшиносии ДМТ, номзади илмҳои ҳуқуқшиносии, дотсент Раҳмон Дилшод Сафарбек ҳусни оғоз бахшида, ибраз намуданд, ки бо ташаббус ва иқдоми созандаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҚТ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон соли 2017 Соли ҷавонон эълон гардид. Дар заминаи ин иқдоми наҷиб дар факул-

тети ҳуқуқшиносӣ пайвасти семинарҳои илмӣ-назариявӣ баҳри сайқал додани донишу малакаи омӯзгорони ҷавон ва аспирантон баргузор мегарданд.

Сипас аз рӯи барномаи корӣ маърузаҳои омӯзгорону аспирантон ва унвонҷӯёни кафедра шунида шуд. Дар асоси барнома маърузаҳои ассистенти кафедраи назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқи Шарифзода С.Ш. дар мавзӯи «Фаъолияти тафтишӣ-назоратӣ чун шакли амалишавии функсияҳои давлат», унвонҷӯёни кафедра Саидов Ҷ.Х. дар мавзӯи «Инкишофи қонунгузори гумрукии ҚТ», Солиева Н. дар мавзӯи «Приоритети правовой политики Республики Таджикистан», Шарипова М.Р. дар мавзӯи «Соотношение международного и внутригосударственного права», Алимова Ш. дар мавзӯи «Нормативный

договор как источник права» шунида шуд. Маърузачиён мазмун ва моҳияти маърузаҳои худро ба иштирокдорони семинар баён намуда, таҳлили минбаъдаи онҳоро асоснок сохтанд.

Дар семинар музокира ва саволу ҷавобҳои тӯлонӣ сурат гирифтанд, ки ҳар як иштирокчиёни фурсат пайдо намуд андешаи худро оид ба паҳлуҳои ҷудоғонаи масъа-

лаҳои баррасигардида ибраз намояд. Яъне як навъ таводули афкори судманд ба назар расид. Изҳори умед карда шуд, ки ҷавонон дар роҳи илм пайвасти талаш карда, донишҳои андӯхтаи худро баҳри пешрафти Ватани азиз сарф хоҳанд кард.

Масъули саҳифа:
Хуснуддин
САИДЗОДА

ЗУМРАД ЯМОҚОВА:

ФАКУЛТЕТ БАРОИ МАН ХОНАИ ДУЮМ АСТ!

Айни замон дар факултети ҳуқуқшиносии ДМТ 11 кафедра фаъолият доранд ва ҳамаи кафедраҳо аз ҳайати устодони ботаҷриба иборат мебошанд. Аммо як чиз муҳим диққати маро бениҳоят ба худ ҷалб кард, ки чаро қариб ҳамаи устодони факултет агар як лаҳзае фурсат ёбанд ҳатман ба кафедраи криминалистика ва фаъолияти экспертизаи судӣ ворид мешаванд? Кафедраи мазкур чӣ хусусият дошта бошад, ки ҳамагонро ба худ ҷазб мекунад?

Ҳамин гуна саволҳои бечавоб дар сарам муҳимтарин саволҳои бечавоби худ ман низ тасмим гирифтаам, ки фурсате пайдо намуда ҳатман вориди ин кафедра мешавам.

Як рӯз ин нияти худро амалӣ намуда, роҳ гирифтаам сӯи кафедраи криминалистика ва фаъолияти экспертизаи судӣ. Бо риоя намудани одоби ҳамида мехостам аввал салом гуфта, сипас иҷозат барои ворид шуданро пурсон шавам. Ҳамин ки ба ман ҷавоби саломро пас доданд, ҳамаи устодон бо табассум маро ба дохил даъват карданд. Чун ҳамешагӣ кафедра пур аз меҳмон буд. Аз ҷумла, устодон Сатторов Ф.С., Шарифов И., ки суҳбатҳои самимию онҳоро дида, ман аз он ҷо берун рафта намудам. Бонувони факултет сухан карда, фишурдае аз суҳбатҳоро бо қаҳрамонон пешкаши хонандаи гиромӣ намоям. Ин навбат қаҳрамони саҳифаи мусоҳибаи рӯзномаи “Минбари ҳуқуқшинос” дотсенти кафедраи криминалистика ва фаъолияти экспертизаи судӣ Ямоқова З.Д. мебошад, ки ба ҷашни 20-солагии Ваҳдати миллӣ бахшида мешавад.

– Муаллимаи гиромӣ, сараввал мехостем шуморо бо фарорасии санаи таърихӣ Рӯзи Ваҳдати миллӣ, ки ҳамагон дар арафаи таҷлили он қарор дорем аз номи ҳайати таҳририяи рӯзномаи “Минбари ҳуқуқшинос” табрик намоем.

– Саломат бошед. Дар ҳақиқат мо дар арафаи ин ҷашни бузург қарор дорем, ман низ мехостам кулли мардуми шарифи Тоҷикистон ва идораи рӯзномаи “Минбари ҳуқуқшинос”-ро бо ин санаи муҳиму фархунда муборакбод гуям.

– Ташаккур модари азиз. Шумо дар ҳақиқат бонувони факултети ҳуқуқшиносии ДМТ аз Шумо бениҳоят ифтихор мекунад, қадами нахустин ба ин макон аз кучо маншаъ гирифтааст?

– Ташаккури зиёд. Ман хатмкардаи мактаби №4 шаҳри Душанбе мебошам. Соли 1955 ба факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон ба номи В.И. Ленин (айни ҳол ДМТ) дохил шуда, соли 1960 бомуваффақият онро хатм намудам. Аз рӯи тақсироти давлатӣ маро ба лабораторияи экспертизаи судии назди Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон ба кор қабул намуданд. Ман даҳ сол дар он ҷо кору фаъолият намуда, соли 1971 рисолаи номзадиамро ҷимоя кардам ва соли 1972 ба факултети ҳуқуқшиносӣ, ки то имрӯз ман фаъолияти худро идома дода истодаам, ба кор омадам.

– Дар Донишгоҳ Ямоқова З.Д. ро ба сифати як устои саҳифаи мусоҳибаи рӯзномаи “Минбари ҳуқуқшинос” дотсенти кафедраи криминалистика ва фаъолияти экспертизаи судӣ Ямоқова З.Д. мебошад, ки ба ҷашни 20-солагии Ваҳдати миллӣ бахшида мешавад.

– Саломат бошед. Дар ҳақиқат барои зан махсусан дар кори илмӣ шуғл варзидан на он

қадар саҳл аст. Аммо шавҳари ман, ки худ маълумоти якумаш ҳуқуқшинос буду баъдан дар риштаи илмҳои иқтисодӣ шуғл варзида, номзади илмҳои иқтисодӣ буданд, барои ман низ тамоми шароитҳои мусоидро фароҳам меоварданд, то барои ба корҳои илмӣ машғул шудани ман ягон мушкили сари роҳ нашавад. Мутаассифона 17 сол мешавад, ки он кас дар қайди ҳаёт нестанд. Писари ман Эркин ҳуқуқшинос аст ва духтарам Зулфи иқтисодчӣ мебошад. Яке касби модар ва дигаре касби падарро интиҳоб кардааст.

– Чун имсол аз ҷониби Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон Соли ҷавонон эълон гардидааст, Шумо ба ҷавонони факултет чӣ таманниёт доред?

– Бале, чуноне ки мо ҳамагон шоҳид будем аз ҷониби Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми имсола соли 2017 ҳамчун Соли ҷавонон эълон гардид. Ин иқдоми Пешвои миллат ба факултети ҳуқуқшиносӣ робитаи мустақим дорад. Зеро аксарияти устодони ин даргоҳ ҷавононанд. Факултети ҳуқуқшиносиро ҳамчун маркази ҷавонони соҳибистеъдод ном барем ҳам, хато намекунем. Дар воқеъ устодон ва олимони ҷавони факултет дар ҳама бахшҳо, илм, таълим, тарбия ва ғайра пешсафанд. Аз ин рӯ, аз олимони ҷавон хоҳиш карда мешавад, ки дар соли ҷавонон беш аз пешфаол бошанд ва пайваста дар роҳи эҷод вақти сарф намоянд. Ба онҳо беҳтарин дастовард ва саодати зиндагиро таманно менамоем.

– Бо кадом муаллимаҳо Шумо дӯстии зич доред?

– Муаллимаи бениҳоят бофарҳанг Азизқуллова Галина Сулеймановна, лаборанти кафедраи назария ва таърихи давлат ва ҳуқуқ

Бухориева Афзалбӣ ва лаборанти кафедраи ҳуқуқи байналмилалӣ Одинаева Заррина, ки ман онҳоро бениҳоят дӯст медорам ва солҳои зиёд мешавад, ки бо онҳо робитаи дӯстӣ дорам. Ҳамзамон гуфтаниам, ки ҳамаи занони факултет дар ҳақиқат бонувони ҳалиму меҳрубон мебошанд. Дар маҷмӯъ ҳамаи онҳо дӯстони ман ҳастанд. Факултет барои ман хонаи дуум ва устодону кормандони он ҳамчун аъзои як оила ҳастанд.

– Дар дил чӣ орзу доред?

– Орзуи ман ободии ватани азизамон, ягонагӣ ва муттаҳидии миллат, сиҳату саломатӣ ва муваффақияту сарҷамъии фарзандонам мебошад.

– Саломат бошед, бонувони муҳтарам. Бори дигар ҷашни 20-солагии Ваҳдати миллӣ ба Шумо ва тамоми ҳамватанонамон муборак бошад.

– Ташаккури зиёд. Саломат бошед.

Суҳбатнигор:
Савлат ИЗЗАТУЛЛОЕВА
донишҷӯи соли 3 (МБХ)

ҚОНУНИ ҶТ «ДАР БОРАИ САНАДҲОИ МЕЪЁРИИ ҲУҚУҚӢ» ДАР ТАҲРИРИ НАВ ҚАБУЛ ГАРДИД

Низоми қонунгузори ҶТ ва фаъолияти ҳуқуққочдкунӣ дар даврони соҳибистиклолии ватани азизамон устувор ва мукамал гардид, ки дар он нақши Қонуни ҶТ «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ» назаррас мебошад.

Дар заминаи рушди давлати миллӣ ва пайдоиши муносибатҳои нави ҷамъиятӣ, бори аввал 13 ноябри соли 1998, маротибаи дуюм 8 декабри соли 2003 ва маротибаи сеюм 26 март соли 2009 Қонуни ҶТ «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ» қабул гардида, дар рушду нумӯи қонунгузори кишвар саҳми муносиб гузошт ва рисолати таърихии худро иҷро намуд.

Бинобар ин, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёмашон ба Маҷлиси Олии ҶТ ҳанӯз 25 апрели соли 2008 қайд намуданд, ки: «Барои бартараф намудани нуқсонҳои асноди қонунгузорӣ ва ба талаботи замони муносиб гардонидани онҳо Қонун «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ» бояд мавриди таҷдиди назар қарор дода шавад». Зеро мақсади ҳар як тағйири иловаҳо ба Қонуни мазкур ва қабули он дар таҳрири нави ба самаранокгардонии фаъолияти қонунгузорӣ дар мамлакат ва баландбардории сифати санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ кишвар нигаронида шудааст.

Қонунҳои қаблан қабулгардида «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ» дар рушду нумӯи низоми ҳуқуқӣ

Фирӯз САЙНОЗИМЗОДА
мушовири калони
Кумитаи Маҷлиси
намоёндагони
Маҷлиси Олии ҶТ
оид ба қонунгузорӣ ва
ҳуқуқӣ инсон

ҶТ саҳми босазо гузоштанд ва дар асоси онҳо фазаи ҳуқуқӣ кишвар тақвир гардид.

Қонуни ҶТ «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ» дар таҳрири нави 12 апрели соли 2017, №731 аз ҷониби Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии ҶТ қабул гардид, ки онро 18 майи соли 2017, №397 Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии ҶТ ҷонибдорӣ намуд ва 30 майи соли 2017, №1414 аз ҷониби Президенти ҶТ ба имзо расид. Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор

дода шуд.

Қонуни мазкур низ ба сиёсати ҳуқуқӣ Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон асос ёфта, муносибатҳои ҷамъиятиро дар самти фаъолияти ҳуқуққочдкунӣ танзим менамояд ва принципҳои асосӣ, мафҳум, намуд, низом, таносуби байни санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, эътибори ҳуқуқӣ, тартиби умумии таҳия, экспертиза, қабул, интишор, баҳисобгирӣ, бақайдгирии давлатӣ, амал, тафсир, мураттабсозии санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва роҳҳои ҳалли ихтилофоти ҳуқуқиро муайян мекунад.

Қонуни ҶТ «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ» аз 12 бобу 96 модда иборат буда, дар муқоиса ба Қонуни қаблӣ (соли 2009) ба он 1 боб ва 17 моддаи нави илова карда шудаанд. Аз ҷумла: Моддаи 4 (Афзалияти ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд дар фаъолияти ҳуқуққочдкунӣ), моддаи 6 (Истифодаи технологияи иттилоотӣ дар фаъолияти ҳуқуққочдкунӣ), моддаи 30 (Мақсади банақшагирии таҳияи лоиҳаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ), моддаи 44 (Таркиби санади меъёрии ҳуқуқӣ зерқонунӣ),

моддаи 45 (Таркиби санади меъёрии ҳуқуқӣ зерқонунӣ қабул ё тасдиқкунанда ва бо дигар санад қабул ё тасдиқшаванда), моддаи 54 (Тартиби пешбинӣ намудани муқаррароти интиқоли дар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ), моддаи 57 (Тартиби аз эътибор соқит доништан ва боздоштани амали санади меъёрии ҳуқуқӣ), моддаи 66 (Сарчашмаҳо ва тартиби интишори расмии санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ), моддаи 81 (Мониторинги татбиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ), моддаи 88 (Феҳристи баҳисобгирии давлатии санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ҶТ) ва дигар моддаҳои нави мебошанд.

Дар Қонун инчунин мафҳумҳои нави ба монанди «низомии санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ», «таҳлили таъсири танзимкунӣ», «санади тафсири расмӣ» ва ғайраҳо илова карда шудаанд.

Қобили зикр аст, ки мувофиқи Қонуни мазкур Конститутсияи ҶТ санади дорои эътибори олии ҳуқуқӣ буда, меъёрҳои он мустақиман амал мекунанд ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, аз ҷумла санадҳои ҳуқуқӣ байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, набояд мухалиф ба

муқаррароти Конститутсия бошанд. Дар мавриди ба меъёрҳои Конститутсия мухалифат доштани дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, аз ҷумла санадҳои ҳуқуқӣ байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, ё қисмҳои таркибии онҳо, меъёрҳои Конститутсияи ҶТ татбиқ мегарданд (қисми 2 моддаи 16 Қонун).

Ба таври мушаххас афзалияти ҳуқуқӣ додан ба Конститутсияи ҶТ нисбат ба дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, баҳусус санадҳои ҳуқуқӣ байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, дар низоми ҳуқуқӣ кишвари соҳибистиклолу соҳибхитиярамонад падидаи комилан нави буда, ба ин васила арзи эҳтиром ба нуфузу эътибори Конститутсияи ҶТ дар низоми қонунгузори мамлакат гузошта мешавад.

Гузашта аз ин, тавассути ворид гардидани тағйири иловаҳои зарурӣ, ки тақрибан тамоми матни Қонуни қаблӣ (2009)-ро фаро гирифтаанд, мафҳуми истилоҳҳо ва ибораву калимаҳо ба забони содда ва равану оммафаҳм баён гардидаанд.

Боварӣ дорем, ки қабули Қонуни ҶТ «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ» дар таҳрири нави барои боз ҳам шаффоф ва мукамал гардонидани фаъолияти ҳуқуққочдкунӣ, бартараф намудани бархе аз гуногунфаҳмиҳо дар татбиқи техникаи ҳуқуққочдкунӣ ва рафъи носоҳеҳии санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ мусоидат хоҳад намуд.

СОЛИ ҶАВОНОН

ҶТ давлати хеле ҷавон, вале дорои таърихи ниҳоят кӯҳану бой аст. Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ яке аз давлатҳои ба ҳисоб меравад, ки 70 фисади аҳолии онро ҷавонони то 35 сола ташкил медиҳанд. Тавре Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми навбатӣ ба Маҷлиси Олии ҶТ таъкид карданд: «Аксарияти аҳолии Тоҷикистонро ҷавонон ташкил медиҳанд, ки онҳо давомдиҳандаи қонуни фаъолияти насли калонсол, неруи созанда ва иқтисодии воқеии пешрафти ҷомеа, хулоса, ояндаи миллат ва давлат мебошанд. Наврасону ҷавонони моро зарур аст, ки ҷавобан ба ин ғамхориҳо тамоми саъю талоши хешро ба донишандӯзӣ, интиқоли касбу ҳунароҳои муосир, ободиву пешрафти сарзамини аҷодӣ, ҷимояи марзу буми Ватан, рушди илму техника ва бунёдкорӣ равона созанд».

Мо ҷавонони даврони истиқлолиятро зарур аст, ки

ба қадри ин ҳама дастгириҳо ва ғамхориҳои давлату ҳукумат, ки имрӯз нисбати мо ҷавонон андешида истодаанд расида, зиракии сиёсиро аз даст навода, ҷавобан ба ин ҳама дастгириҳо сазовору содиқ бошем ва ҳисси баланди ватандӯстӣ дошта, дар ҳифзи ватану миллати азизи хеш содиқ бошем.

Имрӯз давлату ҳукумати ҶТ сиёсати давлатии ҷавонро дар маркази фаъолияти худ қарор дода, тарбияи дурусти ҷавононро ҳамчун қишри муҳими ҷомеа яке аз вазифаҳои худ медонад. Вобаста ба ҳифзи ҳуқуқҳои ҷавонон, ҷиҳати ҳалли масъалаҳои муҳими ҳаёти онҳо, инчунин татбиқи босамари сиёсати давлатии ҷавонон як қатор санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, аз ҷумла Қонуни ҶТ «Дар бораи ҷавонон ва сиёсати давлатии ҷавонон», Консепсияи миллии сиёсати ҷавонони Тоҷикистон, Стратегияи сиёсати давлатии ҷавонон дар ҶТ то соли 2020, Барномаи давлатии тарбияи ватандӯсти ҷавонон дар ҶТ, Барномаи

рушди саломатии ҷавонон дар ҶТ, Барномаи миллии рушди иқтисодии ҷавонон ва Барномаи миллии рушди иқтисодии ҷавонон дар ҶТ барои солҳои 2016-2018 қабул гардиданд, ки татбиқи ин санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ боиси хеле боло гардидани нақши ҷавонон дар ҷомеа мегардад. Тибқи нишондиҳандаҳои омӯрӣ 44 фоизи хизматчиёни давлатиро ҷавонон ташкил медиҳанд, ки онҳо дар ҳама шохҳои ҳокимияти давлатӣ ва судӣ фаъолияти пурсармар намуда истодаанд.

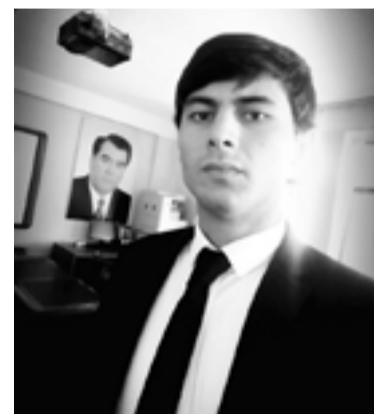
Боиси ифтихори мо ҷавонон аст, ки имрӯз беш аз 30 ҳазор ҷавонони мо дар хориҷи кишвар дар муассисаҳои олии касбӣ донишҷӯӣ шуда, ба касбомузӣ машғул мебошанд.

Талошҳои пайвастаи ҷавонони имрӯза мо ҷиҳати иштироки фаъолона дар рушду нумӯи кишвари азизамон бовар бар он месозад, ки онҳо бо ҳисси баланди худшиносиву ҳамоҷии миллӣ ва ифтихор аз давлату давлатдорӣ миллӣ дар оянда низ тамоми

неруи худро барои ҳифзи дастовардҳои истиқлолият, тақдими давлатдорӣ, ваҳдати миллӣ, сулҳу субот, рушди минбаъдаи иқтисодиву иқтисодии Ватани азизамон ва устувор гардонидани мавқеи он дар қатори кишварҳои пешрафтаи ҷаҳони муосир сафарбар менамоянд.

Дастури ҳидоятҳои Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба ҷавонон бояд сармашқи асосии қору пайкор ва фаъолияти ҳамаҷузӣ аз онҳо дар давраи ҷаҳонишавии муносибатҳо бошанд. Афқору андешаҳои тозаии ҷавонони мо нахоҳад гузошт, ки гурӯҳҳои тундраву ифротгаро фазаи софи Ватани азизи моро ғуборолуд созанд. Бо истифода аз ин дастуру супоришҳо мо ҷавонон бояд баҳри ҳифзи Ватани азизамон Тоҷикистон саъю кӯшиш намуда, бар зидди ҷаргуна зухуроти беғонапарастӣ мубориза барем.

Мавқеи фаъоли ҷавононро дар рушди Тоҷикистони азиз ба инбат гирифта, Пешвои миллат, муҳта-

Туйчиҷамад ХОЛОВ
донишҷӯи соли 5

рам Эмомалӣ Раҳмон соли 2017-ро дар Тоҷикистон Соли ҷавонон эълон доштанд, ки мо аз ин таваҷҷуҳи Пешвои миллат рӯҳу тавони тоза гирифта, ба Ватану миллати азизамон Тоҷикистон хизмати содиқона намуда, марзу буми онро ҷимоя менамоем.

Мисли Модар ёру мисли Ватан диёре нест, пас моро мебошад, ки аз фазаи ором осуда, тинчиву амонӣ ва тамоми имкониятҳои имрӯзро фароҳам оварда шудаанд, вақти қимати худро баҳри донишомӯзӣ ва фаро гирифтани илму дониш ва маҳорату малакаи пешрафти ҷаҳони муосир равона созем.

НАҚШИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ

Интиҳои садсолаи гузашта ва ибтидои ҳазорсолаи нав қисмат мардуми сарбаланду куҳанбунёди тоҷикро ба сабақҳои сангини таърихӣ дучор кард. Бо амри таърих баъд аз ҳазор соли бедавлатӣ миллати аз таърих ранҷбурда ва ҷафодидани тоҷик 9-уми сентябри соли 1991 арзишмандтарин ва волотарин неъмат – Истиқлолияти давлатиро ба даст овард. Агарчанде касби соҳибхитиёрии давлатӣ барои ҳар як фарзанди бонангу номуси ин сарзамини аҷодӣ моёи ифтихору сарфарозӣ буд, вале, ҳодисаву воқеаҳо ва тағйироту таҳаввулоту босуръати солҳои аввали Истиқлолияти давлатӣ мардуми тоҷикро дар роҳи ҳифзу ниғаҳдошти арзишҳои ин неъмат ба бебаҳо ба душвориву мушкилиҳои сангин мувоҷеҳ кард. Пош хӯрдани давлати абарқудрати Шӯравӣ ба қандашавии робитаҳои сиёсӣ, иқтисодӣ ва дигар муносибатҳои хоҷагидорӣ ҶТ бо давлатҳои пасошӯравӣ боис гардид. Ин омил тамоми самтҳои хоҷагии халқи мамлакатро ба бухронҳои шадиди сиёсӣ ва иқтисодӣ дучор намуд. Гузашта аз ин якбора боло рафтани рӯҳияи озодфикрию гуногунандешии сиёсӣ, таъсири гурӯҳу ҷунбишҳои гуногун, надоштани таҷрибаи кофӣ сиёсии идории кишвари соҳибхитиёр аз ҷониби роҳбарони давр ба авҷи майдоншиниҳо, хатари парокандашавии миллат, тамомияи арзӣ ва ҷудоиандозии минтақаҳои кишвар оварда расонид. Аз ҳама нангинаш он буд, ки бо айби гурӯҳу ҳизбҳо, афроди алоҳида ва даҳолати бевоқифаи аҷнабиён Тоҷикистон ба коми оташи ҷанги таҳмили шаҳрвандӣ кашида шуд. Дар чунин шароити ҳассоси таърихӣ давлати навтаъсиси тоҷикон ва миллати фарҳангсолори тоҷик дар ҷорсӯйи тақдир дар ҳолати яъсу наҷмедӣ қарор гирифта, роҳу равиши минбаъда ва дурнамои пешрафташ зери суол қарор гирифта буд. Вазъияти ба амалномада зарурати оҷилан андешидани тадбирҳои заруриро ҷиҳати хомӯш кардани ҷанги шаҳрвандӣ, сарҷамъии миллат, таъмини оромии субот ва ба сӯйи ҳаёти муътадил раҳнамун кардани мардуми тоҷикро тақозо менамуд. Дар чунин шароити ҳассоси таърихӣ баргузорию иҷлосияи тақдирсози 16-уми Шӯрои Олии ҶТ моҳи ноябри соли 1992 дар шаҳри бостонии Хучанд заминаҳои хело мусоиди ҳуқуқиву сиёсиро барои ба вуқӯъ пайвастании дигаргунҳои азим дар ҳаёти ҷомеаи Тоҷикистон асос гашт. Ин иҷлосия дар қалби ҳар як

тоҷик тоҷикистонӣ шӯълаи умедро ба сӯйи фардои неки давлатдорӣ миллӣ, таъмини рӯзгори босаодату пурнишоти мардуми кишвар фурузон намуд. Бузургтарин дастоварди ин иҷлосияи тақдирсоз он буд, ки Парвардигори Олам ба бахти миллионҳо нафар тоҷикони рӯйи олам фарзанди бонангу номус, далеру ҷасур, покзамиру нексиришт ва ғурури балеанди миллӣ Эмомалӣ Раҳмонро ҳамчун сарвари давлат тавлид намуд. Ин фарзанди фарзонаи миллат ҷон дар каф бо як далериву ҷасорати бемисл масъулияти балеанди роҳбариро ба дӯш гирифта, ба наҷоти миллату давлати тоҷикон камари ҷиммат баст. Дар натиҷаи азму талош, кӯ-

ни масъулият ба кори давлатдориву давлатсозӣ дар ҷойи хушкӣ холӣ, бе заминаҳои муайяни устувори молиявӣ моддӣ, иқтисодӣ фаҳлаҷашта саҳлу осон набуд. Танҳо нафаре метавонист ба ин қорҳо дастболо шавад, ки бо дарки ғуруру ҳувияти балеанди миллӣ тамоми ҳастиву вучуди хешро ба миллату сарзамини хеш фидо кунад. Дар заминаи қабули қарорҳои таърихӣ тақдирсоз, роҳандозӣ намудани ташаббусҳои созандаву сиёсати ҳадафмандона ва андешидани силсилаи тадбирҳои мақсадноки фарзанди содику вафодори миллат – Сарвари маҳбуби тоҷикон Эмомалӣ Раҳмон дар тамоми соҳаҳои ҳаёти сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ,

соидат намуда, дар дили ҳар як шаҳрванди Тоҷикистон гулхани умеду боварию ба сӯйи ояндаи дурахшони ин давлату сарзмин бедор менамуд. Дар робита ба ин масъала яке аз саҳифаҳои муҳимми таърихи навини давлати ҷавони Тоҷикистонро ин ба имзо расонидани Созишномаи умумии истиқрори сулҳу ва ризоияти миллӣ соли 1997 ташкил медиҳад. Баъд аз баргузорию ҷандин даври музокироту гуфтушунид миёни намояндагони Ҳукумати ҶТ ва намояндагони Иттиҳоди неруҳои оппозитсионӣ Тоҷикистон 27 июни соли 1997 дар шаҳри Москва созишномаи мазкур ба имзо расонида шуд. Воқеан санаи 27 июни соли 1997 дар таърихи нави-

таҷими ваҳдати миллӣ ва ризоияти ҷомеа ташкил меод. Дар заминаи амалишавии ислоҳоти конституционӣ 26 сентябри соли 1999 ба Конституцияи ҶТ тағйиру иловаҳо ворид карда шуд, ки дар роҳи устувор гардонидани пояҳои давлати демокративу ҳуқуқбунёд ва таҷими ваҳдати миллӣ қадами устувор гузошта шуд.

Маҳз натиҷаи фаъолияти комиссияи ошти миллӣ дар кишвар дар умум ба устувории сулҳу ваҳдати миллӣ, ташаққули парламенти касбӣ, ҷудо намудани 30 фоидаи ҷойҳо дар сохторҳои давлатӣ барои намояндагони муҳолифин, баваданбаргардонии тамоми гурезаҳо ва муҳоҷирони иҷборӣ,

шишу пайкорҳои бемисл ва хизмату заҳматҳои арзандаи шабонарӯзии ин шахсияти барҷастаи таърихӣ дар як муддати кӯтоҳи таърихӣ алангаи ҷанги шаҳрвандӣ хомӯш карда шуда, хатари парокандашавии миллати тоҷик ва давлати тоҷикон сарбаландона рафъ карда шуд. Миллати тоҷик дар симои Эмомалӣ Раҳмон - шахси хирадманду дурандеш, роҳбари оқилу тавоно, қаҳрамони асил ва Пешвои ҳақиқӣ хешро пайдо намуд. Дар воқеъ таърихи навини давлатдорӣ тоҷиконро бе заҳмату талош, хизматҳои арзандаву шоистаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ, Ҷаноби Олӣ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон тассавур кардан имконнопазир аст. Бояд ҷавонмардона эътироф намуд, ки ба зимма гирифта-

фарҳангӣ ва ҳуқуқӣ кишвар дигаргунҳои кулӣ ба вуқӯъ пайваста заминаҳои бозътимоду устувори бунёди аркони давлатдорӣ миллӣ гузошта шуд. ҶТ роҳи бунёди давлати ҳуқуқбунёд, соҳибхитиёр, демократӣ, дунявӣ ва ягоноро пеш гирифта, дар як муддати кӯтоҳи таърихӣ соҳиби Конституция, Нишон, Парчам, Суруди миллӣ, асҳори миллӣ ва тамоми рукҳои давлатдорӣ миллӣ гашт.

Пеш аз ҳама, бо дарназардошти авзои нооромии кишвар дар солҳои аввали Истиқлолияти давлатӣ, фалаҷ гаштани фаъолияти сохторҳои давлатӣ, қарор доштани шаҳрвандон дар ҳолати яъсу ноумедӣ зарур буд, ки қонуну қарорҳои қабулшуда барои таъмини сулҳу салоҳ, ҳамдигарфаҳмӣ комил ва фазои оромӣ субот дар кишвар му-

ни Тоҷикистони соҳибистиқлол абадан бо ҳарфҳои заррин сабт хоҳад шуд. Ба имзо расонидани созишномаи мазкур заминаҳои муайяни ҳуқуқӣ ва ташкилиро дар самти амалисозии ислоҳотҳои низоми давлатдорӣ рӯйи қор оवाद. Дар заминаи хуҷҷатҳои созишии номбаршуда бо мақсади таъмини механизми назорат ва татбиқи созишномаи умумӣ сохтори махсуси машваратӣ Комиссияи ошти миллӣ таъсис дода шуд. Комиссияи ошти миллӣ дар давоми ду соли фаъолият қорҳои муайянеро ба нафъи пешрафти Тоҷикистони азиз ба анҷом расонид. Комиссия ба хотири таъмини суботи сиёсӣ дар кишвар лоиҳаи тағйиру иловаҳо ба Конституцияи ҶТ пешниҳод намуд, ки яке аз масъалаҳои меҳварии онро таъмин ва

ҳалъи силоҳ, азнавсозии сохторҳои низоми давлатӣ, ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Конституцияи амалкунанда, ба Қонун дар бораи интихобот, Қонун дар бораи ҳизбҳои сиёсӣ, қабули Қонун дар бораи авфи умумӣ ва ғайра мусоидат намуда, дар роҳи ба ҳам омадани миллати тоҷик шароитҳои арзанда ро фароҳам овард.

Бо шарофати дастуру супоришҳо ва ҳидоятҳои бевоқифаи Пешвои миллат қорҳои созандагиву бунёдкорӣ дар кишвар вусъати тоза ва бесобиқа пайдо намуданд. Дар натиҷаи амалисозии сиёсати сулҳҷӯёна ва бомароми хоричии Президенти ҶТ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо назардошти манфиатҳои миллӣ ҶТ ҳамчун қисмати ҷудонопазирӣ ҷомеаи ҷаҳон имрӯз аз ҷониби 151 давлатҳои дунё

ДАР ТАҶЖИМИ ВАҲДАТИ МИЛЛӢ

Изатулло МАҲМУДОВ
мудири кафедраи ҳуқуқи судӣ ва назорати прокурорӣ

ба расмият шинохта шуда, бо беш аз 126 давлатҳои дунё ҳамкориҳои неки дипломатиро ба роҳ монда, ба аъзогии 51 созмонҳои бонуфузтари байналмилалӣ, минтақавӣ ва ҷаҳонӣ байналмилалӣ молиявӣ пазируфта шудааст. Беш аз 350 санади ҳуқуқӣ байналмилалӣ бисёртарафа ва беш 1200 санади ҳуқуқӣ байналмилалӣ дутарафаро ҶТ ба имзо расонидааст, ки онҳо асоси ҳуқуқӣ муносибату ҳамкориҳои ҶТ-ро дар сатҳ ва форматҳои гуногун таъмин менамоянд. Мо аз он ифтихормандем, ки бо азму талошҳои пайгиронаи Сарвари маҳбуби Ватанамон Тоҷикистонро ҳақон шинохт, миллати тоҷик дар дунё муаррифӣ гашт, овози тоҷик ба ӯши аҳли башар расид ва садҳои тоҷик аз минбарҳои баланди созмону ташкилотҳои бонуфузи байналмилалӣ танинандоз гашт. Ҷойи фахр аст, ки аксарияти ташаббусҳои Президенти ҶТ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон оид ба ҳалли масъалаҳои глобалии сайёра, ҳосатан оид ба оби тоза ва дигар мушкилоти экологӣ аз ҷониби СММ бо қаноатмандӣ қабул шудаанд. Давлати Тоҷикистон муаллифи чор ташаббуси бузург дар соҳаи об, аз ҷумла «Соли байналмилалӣ оби тоза 2003», «Даҳсолаи амалиёти байналмилалӣ «Об барои ҳаёт» солҳои 2005-2015», «Соли байналмилалӣ ҳамкориҳо дар соҳаи об, соли 2013», «Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор» солҳои 2018-2028» мебошад, ки имрӯз дар сатҳи ҷаҳонӣ пазируфта ва амалӣ шуда истодааст. Гузашта аз ин тӯли солҳои соҳибхитиёрии давлати Тоҷикистон ба як макони асосии баргузори чорабиниҳои муҳимми сиёсӣ ва ҳаммоишҳои сатҳи баланди байналмилалӣ табдил ёфтааст. Хизматҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти

ҶТ, Ҷаноби Олӣ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар самти эҳё ва эҳтироми суннату арзишҳои миллӣ, зинда гардонидани номи шахсиятҳои барҷастаи таърихӣ, мутафаккирони оламшумули тоҷикӣ форс, чехраҳои шинохтаи динӣ ва аҳли илму адаб беназираанд. Иқдомҳои амалинамудаи Пешвои миллат дар ин ҷода беҳитиёр ба шинохт ва эътирофу эҳтироми дастовардҳои таърихӣ миллати тоҷик, гиромидошти мероси бою пурғановати ниёномамон, густариши ҳувияти миллӣ ва боло рафтани ғуруру нангу номуси меҳанпарастӣ мусоидат намуданд. Таъмини сулҳ, ваҳдати сартосарӣ, ризоияти миллӣ, оромияи субот дар ҷомеа, ҳомӯш кардани ҷанги шаҳрвандӣ, баргардонидани тамоми гурезагони иҷборӣ ба Ватан, аз вартаи нестӣ ва парокандагӣ наҷот додани давлату миллати тоҷик, аз бузургтарин ва беназиртарин хизматҳои тақдирсозеанд, ки Пешвои миллат барои давлату миллати тоҷик анҷом додаанд. Маҳз бо шарофати хизматҳои барҷаставу арзандаи таърихӣ ин абармарди бузурги саҳнаи сиёсат дар самти таъмини сулҳу ваҳдати миллӣ, ҳомӯш кардани оташи ҷанги шаҳрвандӣ ва рафтӣ хатари парокандашавии миллату завоҷиҳои давлат бо дастгириву ташаббусҳои бевоситаи халқи Тоҷикистон яқдилона бо қалби саршор аз меҳру муҳаббат ба ӯ мақоми Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат лоиқ доништа шуда, аз тариқи қонун танзими ҳуқуқӣ пайдо кард. Итминон дорем, ки кохи муҳташами сулҳи тоҷикон, ки бевосита бо дастони ин чехраи сиёсии эътирофшудаи сатҳи байналмилалӣ бунёд шудааст, ҳазорсолаҳо бегазанд хоҳад монд. Бовар дорем, ки таҷрибаи бузурги сулҳоварӣ

ва давлату миллатсозии Пешвои тоҷикони ҳақон садсолаҳо мавриди омӯзиш, пазириш ва таваҷҷуҳи ҳамешагии давлатҳои олам ва аҳли башар қарор хоҳанд гирифт. Яке аз ҳадафҳои асосӣ ва меҳвари фаъолияти Ҳукумати ҶТ-ро дар солҳои Истиқлолияти давлатӣ ин бунёди давлати иҷтимоӣ ва зина ба зина боло бурдани сатҳу зинадагони мардуми кишвар ташкил медиҳад. Дар пайвандӣ ба ин масъала мо шояди ҳоҷем, ки яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати ғамхоронаи Ҳукумати кишварро ин таъмини шароити арзанда ва муносиби зинадагони хуррам ва пурнишоти мардуми кишвар, дастгирии ҳамешагии маъҷубону ятимон, бепарасторону бенавоён ва кафолати таъмини ҳуқуқи озодиҳои конституционии инсон ва шаҳрванд тақшил медиҳад. Бо қаноатмандӣ ва изҳори хушнудӣ месазад қайд намуд, ки мардуми сарбаланду захираҳои тоҷик дар асоси роҳандозии сиёсати бобарор ва дурбинонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар тамоми самтҳои фаъолияти давлатӣ ба дастовардҳои беназиру арзишманд муваффақ гашт. Аз баракати Истиқлолияти давлатӣ ва бо шарофати хизматҳои содиқона, ҷонфидоиву фаъолияти сарбаландона ва иқдому ташаббусҳои неки созанда ва ҳидоятҳои ҷавонмардонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мардуми шарифу сарбаланд, меҳнатдӯсту тамаддунофар, фарҳангсолору матиниродаи тоҷик, дар роҳи расидан ба ҳадафҳои стратегии мамлакат – таъмини истиқлолияти энергетикӣ, таъмини амнияти озуқаворӣ ва раҳой аз бунбасти коммуникатсионӣ қадам ба қадам гомҳои устувор гузошта истодааст. Дар заминаи амалисозии ин ҳадафҳои олии сабади истеъмолии мардуми кишвар ғайи гашта ба ҳар як хонадони тоҷик дастурҳои пур аз нозу неъмат таъмин гардидааст. Гузашта аз ин бунёду таъмир ва ба истифода додани роҳу нақбҳои нав барои раҳӣ аз бунбасти коммуникатсионӣ мусоидат намуда, имкон фароҳам овард, ки дар чор фасли сол миёни тамоми минтақаҳои кишвар рафту омади сокинони он таъмин карда шавад. Бунёди роҳҳои байналмилалӣ барои пайвастшавии бемайлони Тоҷикистон ба кишварҳои дунё ва бозори ҷаҳонӣ заминаҳои мусоид фароҳам овард.

Басо рамзист, ки соли

2016 аз нигоҳи баргузориҳои рӯйдодҳои муҳимми ҳаёти сиёсӣ иқтисодӣ барои мардуми сарбаланди тоҷик соли фаромӯшнопазир буд. Зеро санаи 29 октябри ҳамон сол бо ибтиқори ташаббусҳои бевосита ва созандаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ, Ҷаноби Олӣ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба бунёди сарбанди неругоҳи барқӣ-обии Роғун, ки муҳимтарин ва азимтарин иншооти аср ба ҳисоб меравад, ҳусни оғоз бахшида шуд. Бешубҳа оғози ин марҳилаи навбатии муҳимми сохтмони Неругоҳи барқӣ-обии Роғунро метавон яке аз муҳимтарин ва бузургтарин дастоварди даврони соҳибхитиёрии кишвар тахти сарвари Президенти ҶТ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон арзёбӣ намуд. Мо ҳамагон шояди он будем, ки чи гуна бо як ҳасорату шӯҷоати бемисл Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ, Ҷаноби Олӣ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бевосита, шахсан савори булдозер ду соҳили дарёи Вахшро ба ҳам пайваста, маҷрои онро иваз карданд ва бунёди сарбанди иншооти муҳими стратегӣ – Неругоҳи барқӣ-обии Роғунро асос гузоштанд. Тамошои ин лаҳзаҳои манзараҳои ноҷаҳои таърихӣ, амалҳои ҷавонмардонаву ғайоронаи фарзанди банангу номуси миллат он лаҳзаҳо тавассути ҳамаи шабақаҳои телевизионӣ ба кас ҳаловату илҳами тоза бахшида, беҳитиёр дар қалби ҳар як фарди бедордил ва заррае аз ҳисси баланди миллию меҳанпарастӣ бархурдор, масъулияти баланди инсониву шаҳрвандӣ ва хизмати содиқонаву садоқати бенадоза ба Ватану сарзамини аҷдодӣ ва вусъати қорҳои ободкориву созандагиро бедор намуд. Таърихи инсоният кам дар кам мавридҳои оғоз доданд, ки Сарони давлату ҳукумат ва ё Пешвои миллат худ бевосита бо дастони худ ба бунёду сохтмони ин ва ё он ишооти муҳими стратегӣ камари ҳиммат банданд. Аҳсан ба модаре, ки чунин як Рустами таҳамтан ва фарзанди банангу номусро тавлид намудааст. Дар воқеъ сохта ба истифода додани ин иншооти муҳимми энергетикӣ ба таъмини истиқлолияти комили энергетикӣ дар Тоҷикистон, бунёди қорҳои соҳаҳои саноатӣ, пешравию истеҳсолот, таъмини ҷойҳои нави қорӣ ва таъмини зинадагони босаодати мардуми тоҷик мусоидат менамояд. Ин неругоҳ ба ҳар як хонадони тоҷик нур ва шодмонӣ сурур мебахшад. Ба ҳар нияту мақсаде, ки Президентни кишвар даст задаанд, ҳатман ҷомаи

амал пушидааст. Боварии комил дорем, ки бо дуои хайри ин фарзанди нексиришту покзамир дар наздиктарин муҳлат Неругоҳи барқӣ-обии Роғун ба фаъолият ва тавлиди неруи барқ оғоз карда, ба моёи ифтихори миллии ҳар як тоҷик Тоҷикистонӣ табдил хоҳад ёфт.

Боиси сарфарозӣ шодмонист, ки мо дар арафаи таҷлили ҷашни шукӯҳманди 20-солагии Ваҳдати миллӣ қарор дорем. Ҳанӯз 20 сол муқаддам, рӯзи 27 июни соли 1997 дар шаҳри Москваи Федератсияи Россия Созишномаи умумии сулҳ ва ризоияти миллӣ ба имзо расида буд, ки дар таърихи навини давлатдории миллӣ саҳифаи наву тозаро боз кард. Ҳанӯз аз рӯзҳои аввали расман шурӯъ кардан ба иҷрои вазифаи Президенти ҶТ Эмомалӣ Раҳмон ба халқи Тоҷикистон савганд ёд карда, ваъда дода буданд, ки тамоми кӯшишу ҳастиву хешро бахши сарсабзию хуррамӣ ва пешрафти давлату миллати тоҷик раван хоҳанд кард. Гузашти солҳо собитқадмона собит намуданд, ки ҳар он чизеро ки Сарвари Давлат ба миллати хеш ваъда карда буданд, фаррохтар ва бештар аз он иҷро намуданд. Офарин ба як фарзанди миллат, ки ба нафъи пешрафти давлату миллати хеш ин қадар қорҳои бузургу амалҳои таърихию анҷом медиҳанд. Дар асл таърих гувоҳ аст, инсоният шояд аст, ки Эмомалӣ Раҳмон ҳамчун Президенти ҶТ тавонист, ки киштии умеди мардуми тоҷикро ба соҳилҳои мурод расонад.

Пас биёд ҳамдиёруну дӯстони азиз дар чунин марҳилаи ҳассоси таърихӣ бо назардошти ваъзи зудтағйирёбандаи ҷаҳони мӯсир ва авзои нооромии сайёра бо дарки масъулияти баланди шаҳрвандӣ, ифтихори волои ватандорӣ, ҳисси баланди миллӣ атрофи сиёсати созанда, бомаром, бобарор ва дурбинонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ, Ҷаноби Олӣ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон муттаҳид шуда, ҳамчун рамзи садоқат ба Тоҷикистони азиз, Пешвои муаззами миллат барои таҷими ваҳдати миллӣ ва ободию пешрафти кишварамон содиқонаву софдилона хизмат намоем.

Дар чунин лаҳзаҳои фароҳамшавӣ бо камоли эҳтирому сарфарозӣ кулли ҳамдиёруни азизро ба ифтихори таҷлили ҷашни 20-солагии Ваҳдати миллӣ самимона фархунда гуфта, барояшон саломативу сарбаландӣ, саодатмандию пирӯзӣ, ободиву осоиш, хушҳолӣ хушрӯзӣ ва ба Тоҷикистони азиз пешрафту инкишофро орзумандам.

КОНФЕРЕНСИЯИ БАЙНАЛМИЛЛАЛӢ

Санаҳои 15-16-уми юни соли 2017 дар факултети ҳуқуқшиносии ДМТ конференсияи байналмилалӣ илмӣ-назариявӣ бахшида ба «20-солагии Рӯзи Ваҳдати миллӣ» дар мавзӯи «Нақши Президенти ҶТ, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар таҳкими ваҳдати миллӣ» баргузор гардид. Боиси сарфарозист, ки дар кори конференсия олимони маъруфи ватанӣ – ҳориҷӣ, вакилони мардумӣ, судяҳо, прокуророн, муҳаққиқон, аспирантон, мутахассисони варзидаи мақомоти ҳифзи ҳуқуқи кишвар, намояндагони муассисаҳои таҳсилоти олии касбии кишвар, доираҳои академӣ ва ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ, инчунин устодону қорамандони факултети ҳуқуқшиносӣ иштирок намуданд. Кори конференсия бо оғозсуханони ректори ДМТ, академики Академияи илмҳои ҶТ Имомзода М.С. ва декани факултети ҳуқуқшиносӣ, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент Раҳмон Д.С. ифтитоҳ ёфта, сипас дар қисмати пленарии он суханони ифтитоҳии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҶТ, профессор Ализода Зариф, вакили Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии ҶТ, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор Сафарзода Б.А.

шунда шуданд.

Зимни ироаи сухани ифтитоҳии хеш ректори ДМТ Имомзода М.С. ҳузори мубораки ҳамаи иштирокчиёнро ба кори конференсияи байналмилалӣ хайру мақдам гуфта, ба садорати факултети ҳуқуқшиносӣ барои ташкил намудани чунин як чорабиниҳои илмӣ сатҳи баланд изҳори сипос намуд. Мавсуф ваҳдати миллиро яке аз арзишмандтарин ва нодиртарин дастоварди миллати тоҷик дар солҳои Истиқлолияти давлатӣ бо сарвари Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти ҶТ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон унвон кард.

Дар баромади худ декани факултети ҳуқуқшиносӣ Раҳмон Д.С. миннатдорӣ ва сардорати факултетро ба ҳозирин барои пазириши даъват ва иштирокшон дар кори конференсия иброз намуда, барояшон тансиҳатӣ, рӯзгори босаодат, хушҳоливу хушрӯзӣ ва ба кори конференсия фаъолияти босамар ва бурдбориро таманно намуд. Номбурда изҳор дошт, ки дар воқеъ таърихи навини давлатдорӣ тоҷиконро бе заҳмату талош, хизматҳои арзандаву шоистаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ, Ҷаноби Олӣ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон тассавур кардан имконнопазир аст.

Бояд эътироф намуд, ки ба зимма гирифтани масъулият ба кори давлатдориву давлатсозӣ дар ҷойи хушқу холи, бе заминаҳои муайяни устувори молиявӣ моддӣ, иқтисодӣ фаҳаҷашта сахлу осон набуд. Танҳо нафаре метавонист ба ин қорҳо дастболо шавад, ки бо дарки ғуруру хувияти баланди миллӣ тамоми ҳастиву вучуди хешро ба миллату сарзамини хеш фидо кунад. Дар заминаи қабули қарорҳои таърихӣ тақдирсоз, роҳандозӣ намудани ташаббусҳои созандаву сиёсати ҳадафмандона ва андешидани силсилаи тадбирҳои мақсадноки фарзанди содиқу вафодори миллат – Сарвари маҳбуби тоҷикон Эмомалӣ Раҳмон дар тамоми соҳаҳои

ҳаёти сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва ҳуқуқии кишвар дигаргуниҳои кулӣ ба вуқӯ пайваста заминаҳои бозътимоду устувори бунёди аркони давлатдорӣ миллӣ гузошта шуд ва аз ҳама муҳим дар кишвар сулҳ ва ваҳдати миллӣ таъмин гашт.

Сипас кори конференсия аз рӯи барномаи таҳиягардида оғоз шуда, давоми ду рӯз идома ёфт. Тамоми маърузачиён имкон пайдо намуданд, ки андешаву назар ва тавсияву тақлифҳои судманди хешро оид ба паҳлуҳои гуногуни мавзӯи мавриди назар иброз намоянд. Дар баробари донишмандону олимони ватанӣ, ҳамзамон дар конференсия мудирӣ кафедраи ҳуқуқи конституцио-

ДАР ФАКУЛТЕТ

нии факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М.В. Ломоносов, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор Авакьян Сурен Адиекович ва муовини мудири кафедраи ҳуқуқи байналмилалӣ ва ҳуқуқи инсонии Донишгоҳи шаҳрии педагогии Москва, номзади илмҳои ҳуқуқ, дотсент Е. М. Павленко иштирок ва бо маърузаи илмӣ баромад намуданд. Зимни музокираҳо табодули афкори судманди иштирокчиён сурат гирифт.

Дар умум конференсия ба як ҳаммоиши ҳамраӣию ҳамдили иштирокдорон табдил ёфт. Дар фарҷом аз ҳамдиёрон ва ҳамаи иштирокчиён даъват ба амал оварда шуд, ки дар чунин марҳилаи ҳассоси

таърихӣ бо назардошти ваъъи зудтағйирёбандаи ҷаҳони муосир ва авзои ноороми сайёра бо дарки масъулияти баланди шаҳрвандӣ, ифтихори волои ватандорӣ, ҳисси баланди миллӣ атрофи сиёсати созанда, бомаром, бобарор ва дурбинонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ, Ҷаноби Олӣ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон муттаҳид шуда, ҳамчун рамзи садоқат ба Тоҷикистони азиз, Пешвои муаззами миллат барои тақими ваҳдати миллӣ ва ободию пешрафти кишварамон содиқонаву софдилона хизмат намоянд.

Масъули саҳифа:
Эмомалӣ МИРАЛӢ

ҶАШНИ ВАҲДАТ МУБОРАК!

Имрӯзҳо дар тамоми гӯшаю канори Ватани маҳбубамон бузургтарин, беназиртарин ва арзишмандтарин дастоварди миллати тоҷик дар интиҳои қарни гузашта, муқаддастарин ҷашнвораи миллии замони соҳибхитиёрии давлатӣ – 20-умин солгарди рӯзи Ваҳдати миллӣ аз ҷониби кулли сокинони сарбаланду меҳнатқарин, ватандӯсту ободкори кишвар бо шукӯҳу ҷалоли хосса таҷлил шуда истода, дар ин самт корҳои созандагӣ бунёдкорӣ вусъати тоза пайдо карданд. Маврид ба зикр аст, ки ҳанӯз 20 сол муқаддам, санаи 27 июни соли 1997 дар шаҳри Москваи Федератсияи Россия дар натиҷаи боло гирифтани хиради азалии мардуми тоҷик Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ ба имзо расонида шуд.

Дар воқеъ, ба имзо расонидани ин санади муҳими сарнавиштсоз сабабгори ба вуқӯъ пайвастании таҳаввулоту дигаргуниҳои азим ва рӯй овардан осоиштагӣ, корҳои созандагӣ бунёдкорӣ гашт. Маҳз аз самараву баракати Ваҳдати миллӣ Тоҷикистон ҳамчун давлати демокративу ҳуқуқбунёд роҳи пурифтихореро тай намуда, дар самти таъмини шароити зиндагӣ арзандаи сокинони кишвар, сулҳу ваҳдати комил, боло бурдани сатҳи некуаҳволии мардум, таъмини рушди устувори соҳаҳои ҳаёти иқтисодиву иҷтимоӣ, бунёди ҷомеаи адолатпарвар, тақими рукнҳои асосии давлатдорӣ ва эҳёи суннату арзишҳои миллӣ ба комёбиҳои бузург мушарраф гаштааст. Воқеан, таърихи навини давлатдорӣ тоҷиконро бе заҳмату талош, хизматҳои арзандаву шоистаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҷаноби Олӣ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон тасаввур кардан имконнопазир аст.

Маҳз бо шарофати хизматҳои барҷаставу арзандаи таърихӣ ин абармарди бузурги саҳнаи сиёсат дар самти таъмини сулҳу ваҳдати миллӣ, хомӯш кардани оташи шаҳрвандӣ ва рафъи хатари парокандашавии миллату завоҷиби давлат бо дастгириву ташаббусҳои бевоситаи халқи Тоҷикистон яқдилона бо қалби саршор аз меҳру муҳаббат ба ӯ мақоми Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат лоиқ доништа шуда, аз тариқи қонун танзими ҳуқуқӣ пайдо кард. Итминон дорем, ки кохи муҳташами сулҳи тоҷикон, ки бевосита бо дастони ин чеҳраи сиёсии эътирофшудаи сатҳи байналмилалӣ бунёд шудааст, ҳазорсолаҳо бегазанд хоҳад монд. Бовар дорем, ки таҷрибаи бузурги сулҳоварӣ ва давлату миллатсозии Пешвои тоҷикони ҷаҳон садсолаҳо мавриди омӯзиш, пазириш ва таваҷҷуҳи ҳамешагии давлатҳои олам ва аҳли башар қарор хоҳанд гирифт.

Дар чунин лаҳзаҳои фараҳбахш садорати факултети ҳуқуқшиносӣ тамоми мардуми шарафманди Тоҷикистони азизро ба ифтихори таҷлили ҷашни 20-умин солгарди рӯзи Ваҳдати миллӣ самимона табрик намуда, барояшон саломативу хушрӯзӣ, ҳаёти осоиштаву пурсаодат ва комёбиҳои беназирро ба нафъи пешрафти кишвари маҳбуб таманно менамояд.

БО ЭҶТИРОМ, САДОРАТИ ФАКУЛТЕТИ ҲУҚУҚШИНОСӢ

Дар заминаи роҳандозӣ намудани сиёсати ҳадафмандона бо ташаббусу ибтикори бевоситаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар даврони соҳибхитиёрии давлатӣ мақому манзалати зан-модар дар ҷомеа ҷойгоҳи арзанда ва шоистаро касб намуд. Имрӯз занон дар зинаҳои гуногуни ҳамаи шоҳаҳои ҳокимият, яъне мақомоти олии қонунбарор, ҳокимияти судӣ ва иҷроия, инчунин дар кулли сохторҳои давлативу иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ бо дарки масъулияти баланд фаъолият намуда, дар пешрафти соҳаҳои гуногуни ҳаёти ҷомеа ҳиссаи арзандаи худро гузошта истодаанд.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон нақши зан-модарро дар ҳаёти имрӯзаву ояндаи башариат ниҳоят муҳим дониста, зикр карданд, ки «бо эътирофи бузургону мутафаккирони олам зан-модар аз ҷумлаи олитарин неъматҳои башарӣ ва идомадиҳандаи ҳаёт дар рӯи замин мебошад. Воқеан, мо дар зиндагӣ ҳеҷ гоҳ наметавонем маҳаббате беҳтар ва ҳақиқиву самимитар аз муҳаббати модари худ

вазъи иҷтимоии занон дахл карда, ҷиҳати фароҳам овардани шароитҳои созгор ва арзандаи паҳлуҳои гуногуни қору фаъолияти занон таклифу пешниҳодҳои мушаххасу асоснокро ба миён мегузоранд. Ҳамасола ба муносибати таҷлили «Рӯзи модарон» дар маросими бошукӯҳи расмӣ суҳанронӣ намудани Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти маҳбуи кишвар Эмомалӣ Раҳмон гувоҳи равшани ин ҳақиқат аст. Ҳамзамон як бахши муҳимми Паёми

лотҷӣ ва пешқадаму ташаббускор ба қор ҷалб карда шаванд ва ба халқу Ватан содиқона хизмат намоянд. Дуюм, бо мақсади ҷалб кардани занону духтарон ба қор дар муассисаҳои низомӣ бонкӣ, ҳадамоти алоқа, шуғл ва дигар бахшҳои хизматрасонӣ ба мақомоти марказӣ ва маҳаллии давлатӣ Сарвари давлат дастур доданд, ки минбаъд ба қор ҷавондухтарону бонувони болаёқату соҳибкасбро даъват намоянд, то дар ин сохторҳои низому тартиботи қор боз ҳам

Наргис ХОҶАЕВА
муаллими калони
кафедраи ҳуқуқи судӣ ва
назорати прокурорӣ,
аълоҷии маориф ва илм

ВАҲДАТИ МИЛЛӢ ВА МАВҶЕИ ЗАН

дарёбем. Аз ин лиҳоз, модар на танҳо азизтарин шахс барои ҳар як фарзанд, балки гаронбаҳотарин сарвати ҳар як халқу миллат мебошад».

Аз он сарфарозу шарафмандем, ки занону модарон ва бонувони тоҷик ҳамчун неруи пешбаранда ва қишри фаъоли ҷомеа дар қорҳои давлатдорӣ низ фаъол буда, барои пешрафти ҷомеа ва давлат баробари мардон талош менамоянд, дар тамоми соҳаҳои хоҷагии халқӣ мамлакат бо дарки масъулияти баланди қордонӣ, қобилияти фавқулодаи ташкилотчигӣ, эҳтиром ва арҷгузорӣ ба арзишҳои истиқлолияти давлатӣ ва воло шуморидани манфиатҳои миллӣ софдилона меҳнат мекунанд.

Мо занону бонувони тоҷик аз он ифтихормандем, ки зимни аксарияти суҳбату вохӯриҳои хеш Ҷаноби Олӣ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба масъалаи беҳдошти

сарвари давлатро низ ҳамасола ба Маҷлиси Олии кишвар масъалаи дастгирии занон ташкил медиҳад. Аз ҷумла, мезад бо ифтихор қайд намуд, ки дар Паёми навбатӣ ба Маҷлиси Олӣ Пешвои миллат бо дарназардошти хизматҳои арзандаи занону духтарон дар таъмин ва ҳифзи манфиатҳои ҷомеаи демократӣ, ҳуқуқбунёд ва дунявӣ ду пешниҳод намуданд, ки ҳадаф аз онҳо низ ҳимояи мақоми ин табақаи фаъоли иҷтимоии мамлакат мебошад. Аввалан, Президенти мамлакат таъкид намуданд, ки Ҳукумати кишвар ва ҳамаи сохтору мақомоти давлатӣ ҷиҳати муқаррар намудани квота ва имтиёзҳо дар зинаҳои гуногун барои занону духтарон чораҷӯӣ намоянд. Чунин иқдом имкон медиҳад, ки аз сатҳи ҷамоатҳои шаҳраку деҳот то зинаҳои болоӣ духтарону бонувони бомаърифат, фаъолу ташки-

тақвият ёбад. Ба андешаи онҳо ҳар ду пешниҳод ба хотири он аст, ки дар оянда аз нуруи созандаи бонувону духтарон боз ҳам бештар истифода бурда, ба амалӣ гардидани ташаббусҳои онҳо мусоидат намоем. Зеро дар мавриди сиёсати гендерӣ Ҳукумат ҳамеша ҷонибдори ибтикороти занону духтарон аст ва онҳоро ҳамаҷониба дастгирӣ менамояд.

Имрӯз теъдоди ҳарчи бештари занон ба вазифаҳои роҳбарикунандаи мақомоти марказӣ ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ фаро гирифта мешаванд. Аз ҷумла, зимни суҳанронии хеш Президенти кишвар, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар маросими таҷлили Рӯзи модарон соли равон чунин таъкид карданд: «Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки дар низоми хизмати давлатӣ аввали соли 2017 аз шумораи умумии беш

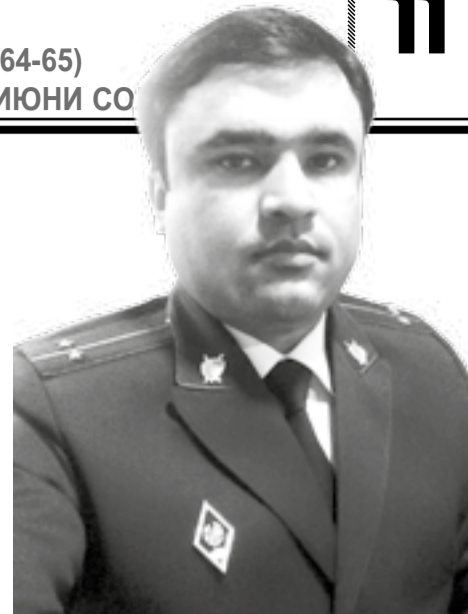
аз 19 ҳазор нафар хизматчиёни давлатӣ қариб 4200 нафар ё 22 фоизро занон ташкил медиҳанд. Ҳоло 70 фоизи қормандони соҳаи маориф ва 60 фоизи қормандони соҳаи тандурустиро низ занон ташкил медиҳанд. Сол то сол афзоиш ёфтани шумораи занон дар мақомоти судӣ, ҳифзи ҳуқуқ ва сохторҳои низомии кишвар низ натиҷаи кӯшишҳои пайвастаи Ҳукумати мамлакат доир ба баланд бардоштани мақоми занон мебошад. Тибқи таҳлилҳои айни замон шумораи занон дар мақомоти судии кишвар 235 нафар, Прокуратураи генералӣ 46, Вазорати қорҳои дохилӣ қариб 1500, Вазорати мудофия 400, Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия 24, Агентии назорати маводи нашъаовар 36, Қумитаи ҳолатҳои фавқулода 178 нафар, Ҳадамоти гумрук 107 ва Гвардияи миллӣ қариб 300 нафарро ташкил медиҳад.

Аз ин рӯ, мо занону бонувон ва модарони мушфиқу ғамхор ҷавобан ба ғамхориҳои рӯзафзун ва бемисли Ҳукумати ҶТ вазифадорем, ки бо дарки баланди масъулияти шаҳрвандӣ ва қарзи инсонӣ тамоми неруи ғайрат ва кӯшишу заҳмати хешро барои ҳифз, ниғаҳдошт ва таҳкими дастовардҳои истиқлолияти давлатӣ, ваҳдати миллӣ, манфиатҳои миллӣ ва таъмини ояндаи дурахшони Ватани маҳбубамон равон намоем.

Бо истифода аз фурсати муносиб кулли мардуми кишвари азизамонро ба муносибати таҷлили бузургтарин ҷашни миллиамон – бистумин солгарди Рӯзи Ваҳдати миллӣ самимона табрику таҳният гуфта, барояшон саломативу сарбаландӣ, бахту саодат, ободиву осоиш, хушҳоливу хушрӯзӣ, иқболи баланду комёбиҳоро орзумандам.

МАҚОМОТИ ПРОКУРАТУРА ДАР ДАВРОНИ ИСТИҚЛОЛИЯТ

Фаррух ИСКАНДАРӢ
ёрдамчи прокурори ноҳияи
Шоҳмансури ш. Душанбе,
ҳуқуқшиноси дараҷаи 3

ҚТ ҳамчун кишвари соҳибистиқлол имрӯз дар остонаи шоҳроҳи бузург қарор дорад, ки ҳадафу орзуи халқи он бунёди давлати демократӣ, дунявӣ ва ҳуқуқбунёд, ташкили қомеаи шаҳрвандӣ, таъмини зиндагии оромӣ осуда ва ҳамбастагӣ бо қомеаи мутамаддини ҷаҳон мебошад.

Соли 1991 дар харитаи сиёсии ҷаҳон давлати мустақилу соҳибхитиёри Тоҷикистон арзи ҳастӣ намуд. Ин Истиқлолият ҳадаи бебаҳоӣ таърих буда, устувору пойдор нигоҳ доштани он аз ҳар як шаҳрванди кишвар, аз ҷумла кормандони мақомоти прокуратура ҳисси масъулият ва фидокорию тақозо менамояд.

Истиқлолият, аз як тарафи боиси ифтихори тоҷикону тоҷикистониён бошад, аз тарафи дигар, муҳофизат кардани иқтидор ва пойдору мустақам намудани ин дастовард масъулияти бузургеро ба дӯши ҳар як шаҳрванди кишвар вогузор намуд.

Яке аз дастовардҳои бузург ва нодири ҚТ дар нахустин солҳои соҳибхитиёрии давлатӣ ин қабули Конститутсияи ҚТ маҳсуб меёбад. Мардуми бонангу номуси Тоҷикистон 6-уми ноябри соли 1994 бо роҳи раъйпурсии умумихалқӣ Конститутсияи ҚТ-ро қабул намуданд. Қабули Конститутсия боис гардид, ки дурнамои инкишоф ва пешрафти Тоҷикистон ҳамчун давлати соҳибхитиёр, демократӣ, ҳуқуқбунёд, дунявӣ, иқтимоӣ ва ягона муайян карда шавад. Ҳамзамон имкониятҳои боэътимоди ҳуқуқиву ташкили қабули қонунҳои нави ҷавобгӯ ба талаботи замон ва таҷдиду азнавсозии мақомоти давлатӣ, ниҳоду сохторҳои ҳуқуқмуҳофизавӣ ба миён омаданд.

Дар шароити эъмори давлати демократӣ ва ҳуқуқбунёд дар Тоҷикистон таъмини речаи ягонаи қонунӣ ва таъмини ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд беш аз пеш аҳамияти аввалиндараҷаро пайдо менамояд. Бешак бояд изҳор дошт, ки нақши муҳимро дар ҷодаи

таъмини речаи қонунӣ ва волоияти қонун дар кишвар мақомоти прокуратураи ҚТ иҷро менамояд. Мавриди зикр аст, ки дар солҳои Истиқлолияти давлатӣ заминаҳои боэътимоди ҳуқуқӣ ва ташкилӣ барои рушду инкишофи фаъолияти мақомоти прокуратура фароҳам оварда шудаанд. Танҳо дар зарфи 25 соли Истиқлолияти давлатӣ бо назардошти зарурат ва тағйирёбии муносибатҳои ҷамъиятӣ се маротиба (солҳои 1992, 1996 ва 2005) оид ба фаъолияти мақомоти прокуратура қонунҳои алоҳида қабул карда шуданд.

Ҳар як давлат новобаста аз сохтори сиёсии худ низоми кафолатҳоро муайян менамояд, ки ҷиҳати таъмини қонунӣ, ҷимояи ҳуқуқу озодиҳои инсон, манфиатҳои қонунӣ қомеаву давлат равона шудаанд. Дар ҚТ дар ин низом мавқеи муҳимро мақомоти прокуратура ишғол менамояд. Мақомоти прокуратура яке аз сохторҳои муҳимми низоми давлатдорӣ ба шумор рафта, вазифаи асосии он таъмини волоияти қонун, таҷкими қонунӣ ва тартиботи ҳуқуқӣ бо мақсади ҳифзи мустақилият ва соҳибхитиёрии кишвар, ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд, асосҳои демократии ҳокимияти давлатӣ, вазъи ҳуқуқии мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии маҳаллӣ, дигар мақомоти давлатӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, динӣ, ҳизбҳои сиёсӣ ва дигар сохторҳои ғайридавлатӣ иборат аст.

Ин мақомот тавассути ба амал баровардани назорати прокурорӣ иҷроӣ дақиқ ва яхелаи қонунҳоро дар кишвар таъмин менамояд.

Мақомоти прокуратура дар баробари назорати риояи қонунҳо ва ҳифзи сулҳу субот ва амният дар таҷкими пояҳои давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд ва дунявӣ саҳми босазо дорад.

Прокуратура аз рӯи ваколатҳои конститутсионии худ дар низоми

мақомоти ҳокимияти давлатӣ, бахусус мақомоти ҳифзи ҳуқуқ мавқеи хоса дорад. Шаҳодати ин гуфтаҳо дар боби алоҳидаи Конститутсияи ҚТ (боби нухум, моддаҳои 93-97) мустақам намудани ҳолати ҳуқуқии прокуратура мебошад. Мувофиқи моддаи 93-и Конститутсияи ҚТ назорати риояи дақиқ ва иҷроӣ яхелаи қонунҳоро дар қаламрави ҚТ Прокурори генералӣ ва прокурорҳои тобеи он дар доираи ваколати худ татбиқ менамоянд. Бо мақсади таъмини волоияти қонун, ягонагӣ ва мустақам намудани речаи қонунӣ, ҷимояи ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд, инчунин манфиатҳои қомеаву давлат мақомоти прокуратура фаъолияти худро дар соҳаҳои алоҳидаи назоратӣ ба роҳ меонад. Мустақил будан аз мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии, ҳизбҳои сиёсӣ ва дигар иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, нораво будани даҳолат ба фаъолияти хоҷагӣ ва дохилии онҳо аз он муқарраротеанд, ки ҳолати давлатӣ-ҳуқуқии прокуратура ва мавқеи маҳсуси онро дар низоми механизмҳои давлатӣ муайян намудаанд.

Ҷой ва мавқеи мақомоти прокуратура дар он ифода меёбад, ки он ҳамчун элементи низоми худнигоҳдорӣ ва мувозинат, на танҳо шоҳаҳои алоҳидаи ҳокимиятро аз амалҳои ғайриқонунӣ ва беасос боз медорад, инчунин ҳамкориҳои онҳоро бо мақсади таъмини қонунӣ ва тартиботи ҳуқуқӣ ва ҷимояи ҳуқуқу озодиҳои инсон таъмин менамояд. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти кишвар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар яке аз вохӯриҳои худ бо кормадони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ба мақомоти прокуратура баҳои арзанда дода буданд: «Прокуратура яке аз сохторҳои муҳимтарини низоми давлатдорӣ буда, ба ягон шоҳаи ҳокимият тааллуқ надорад ва иҷроӣ ҳатмии қонунҳоро аз ҷониби тамоми шоҳаҳои ҳокимият, кор-

хонаҳо, ташкилоту муассисаҳо ва шаҳрвандон назорат намуда, дар мамлакат фазои ягонаи ҳуқуқиро фароҳам меорад».

Мақомоти прокуратура дар даврони Истиқлолият ба дастовардҳои назаррас ноил гаштааст. Боиси ифтихор аст, ки дар даврони соҳибхитиқлолии Тоҷикистон ба беҳтар намудан ва тараққӣ додани базаи моддиву техникийи мақомоти прокуратураи ҷумҳурӣ, таъмини шароити хуби корӣ ва беҳдошти вазъи кормандони прокуратура аз тарафи Президенти кишвар ва Ҳукумати ҚТ диққати ҷиддӣ дода мешавад. Дар ин давра биноҳои нави замонавии Прокуратураи вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳо аз нав сохта, ҳамчунин таъмиру таҷдид гардида, ба истифода дода шуданд.

Бояд қайд намуд, ки мақомоти прокуратура такягоҳи боэътимоди давлат, кафили амнияти қомеа ва давлат ба ҳисоб меравад. Прокуратура пуштибони адолату ростӣ, ҷимоятгари ҳақиқату адлу инсоф мебошад. Шубҳае нест, ки минбаъд ҳар як корманди мақомоти прокуратура вазифаҳои хизмати ба зиммашон гузашташударо аз рӯи садоқату вичдон ва дилу нияти пок иҷро мекунанд.

Бо боварии комил гуфтан мумкин аст, ки мақомоти прокуратура рисолати таърихийи худро сарбаландона адо намуда, дар пешрафти Тоҷикистони азизамон саҳми шоистаи худро мегузорад.

Чамила АБДУЛХАЙРЗОДА
аспиранти кафедраи
ҳуқуқи инсон ва
ҳуқуқшиносии муқоисавӣ,
корманди дастгоҳи суди
ш. Душанбе

Маълум аст, ки кӯдак ба зумраи он гурӯҳи аҳолие дохил мешавад, ки имконияти ҳифзи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунӣ худро ба пуррагӣ надорад. Маҳз ҳамин омил сабаб шудааст, ки масъалаи ҷимояи ҳуқуқҳои кӯдакон мубрамияти хос пайдо кунад. Бояд гуфт, ки оид ба ҳуқуқу озодиҳои кӯдак дар низоми ҳуқуқи инсон ва танзими ҳуқуқҳои кӯдак дар қонунгузори ҚТ андешаҳои арзишманде

ҲУҚУҚИ КӢДАК ДАР МАНЗАРИ ҲУҚУҚИ ИНСОН

изофа шудаанд. ҚТ дар самти ҷимояи ҳуқуқи кӯдакон қадамҳои устувореро гузоштааст.

Ҳуқуқҳои кӯдак ин низоми муайяни ҳуқуқҳоест, ки муносибати ҳуқуқии кӯдакро дар оила, таълимгоҳ ва қомеа ба танзим оварда, ба рушди маънавӣ ва ҷисмонии ӯ равона карда шудааст. Ҳуқуқ ба таҳсил, ҳуқуқ ба ҳифзи саломатӣ, ҳуқуқ ба истироҳат, ҳуқуқ аз истифодаи дастовардҳои фарҳангӣ ва дигар ҳуқуқҳоро кӯдакон чун калонсолон доранд. Ҳуқуқҳои кӯдакон ба воситаи ҳуди онҳо ва калонсолон таъмин ва ҷимоя мешаванд, вале аз сӯи дигар тавре ки дар амал дида мешавад, кӯдакон гурӯҳи иҷтимоии ба ҷимоя эҳтиҷманди аҳоли мебошанд ва ба ҷимоя ва муносибати маҳсус низ эҳтиҷ доранд.

Мафҳуми кӯдак дар Конвенсияи СММ дар бораи ҳуқуқҳои кӯдак чунин шарҳ дода шудааст: «Ҳама гуна мавҷудоти инсонии то синни 18-сола кӯдак ҳисобида мешавад». Дар Кодекси оилаи ҚТ мафҳуми кӯдак чу-

нин омадааст: «Кӯдак шахсе эътироф карда мешавад, ки ба синни 18-солагӣ нарасидааст» Ин мафҳум маънои ноболиғро ифода мекунанд, яъне кӯдак ва ноболиғ калимаҳои ҳаммаъно мебошанд. Бояд гуфт, ки мавқеи ҳуқуқии ноболиғ аз рӯи синну солаш муайян карда мешавад. Дар Кодекси гражданин ва ҷиноятии ҚТ мафҳуми «кӯдаки хурдсол» оварда шудааст, ки кӯдакони ба синни 14-сола нарасидаро дар назар дорад. Вале аз рӯи Кодекси гражданин ҚТ қобилияти амалкунии пурра аз сини 18-солагӣ, яъне бо баробари балоғат расидан ба вучуд меояд.

Масъалаи ҷимояи кӯдакон марҳалаҳои гуногуни ҳаёти онҳоро дар бар мегирад ва аз инкишофи шароитҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва сиёсии кишвар вобастагӣ дорад. Дар айни замон масъалаҳои таълиму тарбия, инкишоф ва таъмини дараҷаи арзандаи зиндагии кӯдак дар мадди аввал меистанд. Кафолатҳои умумӣ ва принципҳои қонунгузорӣ марбут ба

ҳуқуқи кӯдак дар Конститутсия ва санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқии ҚТ муқаррар гардидааст. Дар ҚТ 18 март соли 2015 Қонуни ҚТ «Дар бораи ҳифзи ҳуқуқҳои кӯдак» ба тасвиб расид, ки он низоми ҳамаҷаҳаи ҳуқуқҳои кӯдакро муқаррар намуда, кӯдакро ҳамчун субъекти комилҳуқуқии муносибатҳои ҷамъиятӣ муайян мекунанд.

Ҷимояи ҳуқуқ, кафолатҳо оид ба вазъи ҳуқуқии кӯдак ин дар назди падару модар, қомеа ва давлат, на танҳо ҳуқуқ, балки уҳдадорӣ низ мебошад. Дар Қонуни ҚТ «Дар бораи ҳифзи ҳуқуқҳои кӯдак» ва Қонуни ҚТ «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» тахти мафҳуми кӯдак ашхоси ба синни 18-сола нарасида фаҳмида мешавад, ки ин меъёр аз Конвенсия дар бораи ҳуқуқи кӯдак сарчашма мегирад.

Аз нигоҳи илми тиб аз рӯзи таваллуд то яқмоҳагӣ кӯдак навзод ҳисобида мешавад. Бо дарназардошти мавқеи биологӣ кӯдак, ашхоси то синни 15-сола-ро ифода мекунанд.

Новобаста аз ин, мо бояд бо дарназардошти муқарроти санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқӣ, ба хусус Конститутсияи ҚТ ба хотири омӯзишу парвариши фарзандон саъю талош намоем ва онҳоро ба роҳи нек роҳнамоӣ кунем. Дар баробари ин, кӯдаконро тарзе тарбия намоем, ки онҳо худро дар нигоҳубин ва таъмини падару модар масъул дониста, хизмати фарзандии худро то охири умри онҳо бо сарбаландӣ иҷро намоянд ва аз худашон низ номи нек боқӣ гузоранд. Ман аз ҳар як фарди наҷиби тоҷикистонӣ даъват ба амал меорам, ки ба донишандӯзӣ ва таълиму тарбияи фарзандон диққати ҷиддӣ диҳанд, нагузоранд, ки онҳо ба роҳи нодуруст раванд. Кӯдакон ояндаи дурахшони миллату давлатанд. Пас дар ҳама вақт мо дилсӯзи миллату давлат шуда метавонем, ки кӯдакони худро дар роҳи илму ҳунари ва касбомӯзӣ таълиму тарбия намоем ва дар мафкураи онҳо арзишҳои миллӣ ва дӯст доштани марзу буми аҷдодиро ташвиқ талқин намоем.

ВАҲДАТИ МИЛЛӢ НЕЪМАТИ БЕБАҲОСТ!

Чун Ҳамагон оғаҳӣ до-рем, 27-уми июни соли 1997 дар таърихи навини давлати соҳибистиклоли Тоҷикистон Ҳамчун яке аз санаҳои муборак ва тақдирсоз, яъне рӯзи баҳамовиву ошӣ ва эълони иттиҳоди ҷовидонаи миллати куҳанбунёди тоҷик бо Ҳарфҳои заррин сабт шудааст ва мардуми шарифи тоҷик Ҳар сол фарорасии онро бо ифтихору шодӣ ва шукӯҳу ҷалоли хосса Ҷашн мегирад.

Имрӯз бо қаноатмандиву ифтихор изҳор ме-дорем, ки Ҳанӯз аз оғози соҳибистиклоли тамоми талошу пайкори мо дар ҷодаи бунёди давлатдорӣ миллӣ ва таҳкими пояҳои истиқлолият ба Ҳамин ма-тлабу мақсади олий, яъне таъмини ваҳдату Ҳамди-гарфаҳми мардуми Тоҷи-кистон асос ёфта, дарки ягонагии сарнавишти таърихӣ ва Ҳифзи асола-ти милливу фарҳангӣ дар маркази сиёсати давлату ҳукумати ҶТ қарор дорад.

Воқеан, иттиҳоди мил-лӣ неъмати бузург ва муқаддасе мебошад, ки тамоми пешрафту комё-биҳо ва саодати рӯзгори мардум аз он ибтидо ме-гирад.

Ваҳдат беҳтарин неъ-мат, ҳаёти инсон, орзуву армон, таҳкими давлат, наҷоти миллат, рушди тоҷикон, нумӯи даврон, ҳасти инсон дар Ҳар заминӣ замон аст.

Ваҳдати миллӣ барои ҳасти миллати бостониӣ мо дар баробари забони модарӣ ва дигар рукнҳои давлатдорӣ намӯи тақдирсоз дорад. Чи тавре ки дар хотир дорем, дар он рӯзҳо хатари парокан-да шудани миллати тоҷик, пора гардидани он ва аз байн рафтани давлати то-заистиклоли тоҷикон дар пешорӯи таърихи навини мо қарор гирифта буд. Хушбахтона, мардуми мо сари вақт барои ислоҳи ин иштибоҳи даҳшатноки миллаткуш тадбирҳо ан-дешида, баъди музокиро-ти сангину тӯлонии зиёда аз чорсола оқибат бо им-зои санади тақдирсоз, яъне Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоия-ти миллӣ дар Тоҷикистон раванди оштии миллӣ, ваҳдати саросарии марду-ми худ ва сулҳу суботро барқарор кард, ки имрӯз аз он айём 20 сол сипарӣ мегардад.

Бист соли эҳеи миллӣ, бист соли баҳамовӣ, бист

соли худсозӣ ва худшино-сиву худогоҳӣ, бист соли сулҳу субот ва оромӣ ва муҳимтар аз Ҳама, бист қадами устувор дар роҳи эъмори ҷомеаи озоди шаҳравандӣ, ки дар таъри-хи навини давлатдорӣ мо бо Ҳарфҳои заррин сабт мегарданд.

Имрӯз мо бояд сулҳу субот ва ваҳдати милли-ро чун гавҳараки Ҷашм ва сарвати бебаҳо Ҳифз на-моем, ба қадру манзалати истиқлолият ва давлатдо-рии мустақилона расем, худро Ҳамтақдир ва Ҳам-мароми миллати хеш до-нем ва аз неъмати бузурги Ватану ватандорӣ ифти-хор намоем.

Ҳифзи дастоварди но-дир ва таърихи халқамон, яъне ваҳдати миллӣ вази-фаи муҳимтарин ва авва-линдараҷаи тамоми мар-думи Тоҷикистон мебошад. Мо бояд шукрона кунем, ки ба чунин рӯзгори оро-му осуда ва сулҳу ваҳдати комил расидаем ва ҳоло таҷрибаи нодири сулҳи тоҷиконро созмонҳои бо-нуфузи байналмилалӣ ва давлатҳои дунё ме-мӯзанд.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҶТ

муҳтарам Эмомалӣ Раҳ-мон дар яке аз суханро-ниҳояшон дар арафаи иди Ваҳдати миллӣ гуфта бу-данд: “Мову шумо бояд як нуқтаи бисёр муҳимро Ҳа-меша ва дар Ҳама ҷой дар хотир дошта бошем, ки мо танҳо як Ватан, як сарзамини воҳиду муқад-дас дорем ва дар Ҷаҳон моро бо номи давлату Ва-тани маҳбубамон – Тоҷи-кистон мешиносанд ва эҳти-ром мекунанд”.

Албатта, имрӯз ба мо хуб маълум аст, ки мил-латҳои мутамаддин, баҳу-сус давлатҳои мусалмони арабӣ ба васоили ҷангҳои даҳшатнок ва харобиовар Ҳамдигарро мекубанд, манзилҳои маскунӣ ва шаҳрҳои вайрон месо-занд, одамони беғуноҳро ба таври дастаҷамъӣ ба қатл мерасонанд. Тиф-лони маъсум ва занону пирамардонро қурбонӣ менамоянд, Ҳазор-Ҳазор нафарро бе ҳеҷ имконоте оворою саргардон месоза-нд.

Аз ин рӯ, Ваҳдати мил-лӣ дар таърихи навини давлатдорӣ миллати тоҷик бозёфти арзишманда-рин мебошад, зеро он барои амалӣ гардидани ормонҳои халқамон, ки бо қалби пур

**Шарифзода Диёр
СОҲИБНАЗАР**
прокурори шуъбаи
таъминоти ҳуқуқӣ,
мониторинги қонунгузори
ва маркази матбуоти Проку-
ратураи генералии ҶТ,
мушовири адлияи
дараҷаи 3

аз умед интизори сулҳу оромӣ ва дӯстиву Ҳамди-гарфаҳмӣ буданд, зами-наи воқеи гузошт.

Бинобар ин, ваҳдати миллиро бешубҳа метавон Ҳамчун самараи талошҳои хурду бузурги Ватани ази-замон маънидод кард ва маҳз ба Ҳамин хотир, Ҳар яки мо вазифадорем, ки онро мисли гавҳараки Ҷашм Ҳифзу нигоҳдорӣ намоем.

Наврӯз ҚУРБОНОВ
донишҷӯи соли 2

Дар Ҳама гуна марҳи-лаҳои инкишофи таърихӣ қисман ё пурра мустақил-ияти судья вучуд дошт. Лозим ба ёдоварист, ки дар Ҳар давру замон суд ва мустақилияти судӣ дар маркази диққати ҷомеа ва давлат қарор дошт. То ба имрӯз мустақилияти он дар ба амал баровардан ва татбиқ намудани адо-лати судӣ эҳсос мешавад.

Тибқи сарчашмаҳои таърихӣ, аз ҷумла дар китоби «Маноқиб»-и Маккӣ ва китобҳои дигари ма-ноқиб, инчунин дар яке аз китобҳои таърихӣ, ки оли-ми варзидаи тоҷик Абӯҳа-нифа (Имоми Аъзам) тарҷумаи ҳоли мардони машҳурро дар баробари дигар фақеҳон оварда-аст, чунин омада: Вақте

ОИД БА МУСТАҚИЛИЯТИ СУДЯ

дар Ироқ фитна шиддат гирифт Ибни Ҳубайра дар замони бани Умайя во-лии Куфа буд. Фақеҳони Ироқро наздаш Ҷамъ кард, ки дар миёни онҳо ибни Абӯлайло, ибни Шибрима ва Довуд ибни Абӯҳинд низ буданд ва ба Ҳар кадо-ми онҳо мақоми идориеро супорид. Назди Абӯҳанифа кас фиристод ва ўро даъ-ват кард, то мансаби қози-гиро ба ў бисупорад, ё бар тамоми хазина, хост ан-гуштарӣ ва муҳри давла-тиро масъул кунад. Вале Абӯҳанифа ин хоҳиши ўро рад кард. Ибни Ҳубайра аз ин кораш дар ғазаб шуда қасам хӯрд, ки агар ў пеш-ниҳоди маро қабул наку-над, вайро муҷозот хоҳам дод. Фуқаҳое, ки аз нои-лоҷӣ мансабҳоро қабул карда буданд, ба Абӯҳа-нифа тавсия доданд, ки ин корро нақун ва худатро ҳалок насоз, мо низ аз ин манса-бҳо норизо мебошем, вале илоҷе надорем. Абӯҳанифа ба онҳо чунин посух дод: «Пас чӣ тавр ман мансаbero қабул кунам, ки аз ман ме-хоҳад роҷеъ ба хуни марде фармон навишта гардад, то гардани ў бурида ша-вад ва ман ба он фармон муҳр бигузорам. Ва са-

вганд меҳӯрам, ки агар ҳа-лок Ҳам гардам ба ин кор дохил намешавам». Ва аз ин кораш ба воситаи сар-дори посбонони шаҳр, ўро маҳбасӣ карданд.

Аз гуфтаҳои боло маълум мешавад, ки дар як давраи муайян, ки дар хилофат фитна ҷорӣ буд ва инро нигоҳ карда Абӯҳанифа мансаби қози-гиро қабул накард, ки дар ин шиддати фитна шояд каси беғуноҳе ба қалами ман зиндонӣ ё ин ки сари ў бурида гардад. Аммо худи Абӯҳанифа интиҳоби касби судьягиро манъ на-кардааст. Новобаста аз оне, ки ў ин вазифаро ин-тиҳоб накард, аммо шогир-дони ў қозиҳои машҳури даврони худ буданд. Аз ин бармеояд, ки Имоми Аъ-зам мустақилияти судья-ро шартӣ асосии ин касб меҳисобад.

Дар замони имрӯза, баъди ба даст овардани Истиклолияти давлатӣ ислоҳоти судӣ дар ҶТ ба марҳилаи нав ворид гар-дида, дар доираи он дар низомии судӣ як қатор ди-гаргуниҳои ҷиддӣ ва на-заррас ба вучуд омаданд, ки аксари онҳо бевосита аз Конститутсия ва қонунҳои

конститутсионии соҳавӣ сарчашма мегиранд. Дар доираи ислоҳоти мазкур масъалаи ҳисоботдиҳанда ва таҳти тобеияти мақо-моти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ қарор доштани мақомоти судӣ аз байн бур-да шуда, тибқи муқарраро-ти қонунҳои конститутси-онии соҳавӣ мустақилияти судьяҳо ва инчунин дахл-нопазирии онҳо пешбинӣ карда шуд. Мустақили-ят ва дахлнопазирии су-дьяҳо бевосита Консти-тутсия дар модаи 87-ум чунин шарҳ додааст: «Су-дьяҳо дар фаъолияти худ мустақил буда, танҳо ба Конститутсия ва қонунҳо итоат мекунанд. Дахлат ба фаъолияти онҳо манъ аст».

Бо дарназардошти гуфтаҳои боло ва таҳли-ли муқаррароти қонунҳои конститутсионии соҳавӣ роҳҳои зерини таъми-ни мустақилияти судьяҳо-ро фарқ кардан мумкин аст: тибқи қонун интиҳоб, бозхонд, таъйин ва озод шудани судьяҳо, дахлно-пазирии судьяҳо, ба амал баровардани адолати судӣ тибқи тартиби муқар-раркардаи қонун, маҳфӣ будани машварати судьяҳо

Ҳангоми баровардани са-надҳои судӣ, ҷавобгарӣ барои эҳтиром накардани суд ва таъмини моддӣ ва иҷтимоии судья мувофиқи мақоми баланди ў аз ҳи-соби давлат. Кафолатҳои мазкур ба Ҳамаи судьяҳо сарфи назар аз зинаҳои судӣ тааллуқ доранд ва наметавонанд бо ягон са-нади меъёрии ҳуқуқӣ бе-кор ё маҳдуд карда ша-ванд.

Мустақилияти судӣ, Ҳамчунин дар он зоҳир ме-гардад, ки онҳо бо тартиби маҳсус таъйин ва интиҳоб карда мешаванд, яъне бо тартиби маҳсус гуфта онро дар назар дорад, ки роҳбари давлат, пешвои муаззами мо барои инти-ҳоб ва таъйин кардани су-дьяҳо нақши асосиро мебо-зад ва Ҳамеша таъкид ба он менамояд, ки «Судьяҳо набояд ба саҳлангорӣ, бе-масъулиятӣ ва ҳуқуқвай-ронкунӣ роҳ диҳанд».

Бояд қайд намуд, ки бештари ҷавонони мо, аз ҷумла, донишҷӯёни факул-тети ҳуқуқшиносӣ ба вази-фаи судьяӣ майлу рағбат доранд, бояд донанд, ки ин вазифа бисёр масъули-яи ҷиддио адолатноқӣ ва поквичдониро меҳаҳад.

Соҳибҷон АБЗАЛОВ
донишҷӯи соли 5

ВАҲДАТИ МИЛЛӢ – ДАСТОВАРДИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ

Сулҳ ошӣ, осоиштагӣ ва амниро дар худ ифода мекунад. Ваҳдат ба ҳам омадан, якдигарфаҳмӣ, ягонагӣ ва муттаҳидист. Бист сол қабл аз ин, баъди музокироти тӯлонӣ ба хотири ҳифзи якпорчагии марзу буми ҚТ, таъмини сулҳу субот, зиндагии оромонаи сокинони кишвар ва сарчамъии миллат Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ ба имзо расид. Созишномае, ки тарафҳо таърихи 27-уми июни соли 1997 дар шаҳри Москваи Федератсияи Россия ба имзо расониданд, ҳамчун роҳнамои миллӣ барои муайян намудани самтҳои асосии ташаққул ва рушди давлатдорӣ навини тоҷикон мусоидат намуд. Имконият ба миён омад, ки тарафҳои муҳолиф ба сохторҳои давлатӣ шомил гаштанд. Ин Созишнома ба ҷанги шаҳравандӣ хотима бахшида, барои минбаъд сохтани давлатдорӣ миллӣ шароит фароҳам овард.

Ҳамасола ҷашни Ваҳдати миллиро бо шукӯҳу тантана дар шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ пешвоз мегиранд. Дар соли 2017 ҷашни Ваҳдати миллӣ дар шаҳри Ваҳдат ҷашн гирифта мешавад. Ваҳдати миллӣ худ аз худ ба миён наомада бо як азобу машаққатҳои зиёд, дар натиҷаи ҷанбузӣ қурбонҳои зиёди фарзандони

миллат ба даст омадааст. Аз ҷумлаи чунин фарзандони фарзонаи миллати тоҷик Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти ҚТ, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошад, ки ҷону тани худро дарёғ надошта, кӯшишҳои зиёде ба харҷ до-

бунёдгузори давлати соҳибистиқлоли Тоҷикистон муайян менамояд. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат шахсияти барҷастаи таърихӣ миллат мебошад, ки дар Иҷтисоии шонздаҳуми Шӯрои Олии ҚТ Раиси Шӯрои Олӣ интиҳоб гардида, дар

бардавомии давлатдорӣ мустақили тоҷикон, сулҳу ваҳдати миллӣ, кафили рушди босубот ва устувори ҷомеаи Тоҷикистон мебошад. Ба сифати Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат Президенти ҚТ – Эмомалӣ Раҳмон, ки барои халқи Тоҷикистон хизматҳои бузургу беназир кардааст, эътироф карда мешавад.

Дар баробари ин дар Кодекси ҷиноятии ҚТ меъёри нав криминализиатсия гардид, яъне ҷинояти нав дар қонуни ҷиноятӣ пешбинӣ гардид, ки ҷавобгарии ҷиноятиро дар алоҳидагӣ пешбинӣ мекунад. Меъёри мазкур дар моддаи 1371 муқаррар гардида «Таҳқири оммавии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат ё тухмат кардан ба ӯ» номгузорӣ гардидааст. Фарқияти моддаи 137 таҳқири оммавии Президенти ҚТ ё тухмат кардан ба ӯ, аз моддаи 1371 дар он аст, ки танҳо нисбати Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат пешбинӣ шудааст. Яъне, Президенти ҚТ ин мансаби давлатӣ (интиҳоботӣ) буда, бо муҳлати муайян субъектони муайян интиҳоб шуданашон ва ё муваққатан иваз шуданашон мумкин аст. Моддаи 1371 танҳо нисбати Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат новобаста аз мансаб рафтани, ишғоли дигар мансаби давлатӣ ва ё ба нафақа рафтани ӯ дар ҳама ҳолат ин меъёр нисбати ӯ амал мекунад. Яъне, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат ин асосан унвон ва шахсият мебошад, ки дар натиҷаи хизматҳои шоиста ба миён омадааст.

дааст. Меҳнату заҳматҳои ин марди бузург қадрдонӣ шуда, 14-уми ноябри соли 2016 Қонуни конститутсионии ҚТ «Дар бораи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат» қабул карда шуд, ки Пешвои миллатро ҳамчун

бунёди низоми давлатдорӣ Тоҷикистони соҳибистиқлол, барқарорсозии соҳти конститутсионӣ, ба даст овардани сулҳу ваҳдати миллӣ саҳми беназир гузошт. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат рамзи пойдориву

ДАРАХТИ СУЛҲ

Гулхандаи мо баҳори
Ваҳдат бошад,
Лабхандаи мо нисори
Ваҳдат бошад,
Моем, ки дӯстдору ҳаст
пешаи мо,
Ин шева зи ифтихори
Ваҳдат бошад.

Ваҳдат начоти давлат, ҳасти миллат, неъматӣ бебаҳо, орзуи рушди кишвар, ҳасти инсон ва ҳамдигарфаҳмии мардум мебошад. Ваҳдати миллӣ пеш аз ҳама ягонагии на танҳо тоҷикон, балки тамоми сокинони кишвар новобаста аз мансубияти миллию диниашон аст. Дар муддати бист сол, ки Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ баста шуд, ваҳдати миллӣ дар кишвари мо решаи мустаҳкам давонд. Имзои Созишномаи мазкур боиси сарбаландӣ ва ифтихори мардуми шарифи Тоҷикистон гардид, ки тамоми душвориҳо ва монеаҳои паси сар намуда, рӯзгори мардум беҳтар шуда, мамлақати азизамон рӯ ба тараққӣ ниҳод. Ин сулҳ бовари даҳҳо ҳазор ҳамватанони бегуноҳ, занону кӯдакон, пиронсолону ҷавондор, ки маҷбу-

ран тарки Ватан карда буданд ба зиндагӣ эҳё намуд. «Сулҳ» ва «Ваҳдат» мафҳумҳоеанд дилчаспу дилнишин, ки бевосита моро ба фикр кардан водор месозанд. Бинобар ин, моро зарур аст, ки ин неъматӣ бебаҳо ва муқаддас – ваҳдати миллиро пос нигоҳ дорем, ба қадри он расем ва ҷавонони ватандӯст шуда, дар оянда ин гавҳари ноёбро мисли гавҳараки ҷашм нигоҳ дорем.

Чуноне ки Сарвари давлатамон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон қайд мекунанд: «Ҳар касе, ки ниҳоле сабзонда бошад, медонад дарахт сола як маротиба ҳосил медиҳад. Аммо ниҳоле низ ҳаст, ки ҳамеша меваи ширин ба бор меорад. Мо меваи ширину сабзондаамонро чашидем, ҷомеаи мо аз он баҳравар гардид, мо ҳаргиз роҳ намедиҳем, ки дигар теша ба решаи он расад». Он дарахти сулҳу ваҳдате, ки Пешвои миллат ташбеҳ доданд, имрӯзҳо меваҳои ширини зиёде ҳосил дода истодааст, ки мо халқи тоҷик аз он ифтихор дорем.

Бояд донист, ки маҳз бо кӯшиши Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат ва дастгирии ҳамачо-

Муниса АБДУЛЛОЕВА
донишҷӯи соли 1

нибаи ӯ миллати парешон сарчамъ шуд ва давлат обод гардид.

Шаш сӯйи Ватан диёри
Ваҳдат бошад,
Чун меҳру вафо мадори
Ваҳдат бошад.
Таърихи башар ба ёди
худ бинвишта,
Тоҷик худ аз табори
Ваҳдат бошад.

Хулоса, ман ҳамчун як фарзанди Ватан бо сулҳу ваҳдати кишвари азизам имрӯз ифтихор менамоям ва ҳамаи таърихи ҳодисаҳои гузаштаи халқи тоҷиқистониро сабақи таълимӣ гирифта, ҳамеша баҳри тақвият бахшидани Ваҳдати миллӣ саъю кӯшиш менамоям. Ваҳдати миллӣ фарҳунда бод!

ШУКРИ СУЛҲУ ШУКРИ ВАҲДАТ МЕКУНЕМ!

Агар низоми дунёро бо ҳарфе ифода кардан мумкин бошад, он калима бешак "Ваҳдат" хоҳад буд. Ҳатто шабу рӯз, тобистону замистон, ҳаёту марг ва дигар тазодҳо, ки зиндагӣ бар мадори онҳо мечархад, дар ҳамбастагӣ ва ваҳдат мавҷудияти худро давом медиҳанд. Оё селлаи занбӯрони асалро мушоҳида кардаед, ки чи гуна якдиллона заҳмат мекашанд ва аз ин якдилӣ чизи аз ҳама ширинтарин – асалро ба даст меоваранд. Селлаи мӯрчагонро надидаед, ки бо вучуди зерӣ пой буданашон бар асари ваҳдат зиндагии худро миллионҳо сол инҷониб идома медиҳанд. Оре, агар онҳо миёни ҳам ваҳдат намедоштанд, дар ин дунёи пуртазод кайҳо ба мавҷудияти худ хотима медоданд. Самимии Кошонӣ бо ҳамин маъно байте дорад:

**Гуфтам, ки хор аз по кашам,
маҳмил ниҳон шуд аз назар,
Як лаҳза ғофил гаштаму
садсола роҳам дур шуд.**

Мо низ як маротиба ғофил гаштем ва даст задем бар ҷанги дохилӣ. Дар натиҷа чи қадар имкониятҳои рушди ватани азизамон – Тоҷикистонро аз даст додем. Шукри Худованд, ки дубора миллати моро ваҳдат ба ҳам овард ва барои ин мо бояд аз шахсе, ки рамзи Ваҳдати миллӣ гаштааст, яъне Сарвари кишварамон, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон сипосгузор бошем.

**Ба ин афсонакишвар ҳар замон
шукрона бояд кард,
Ба ин ваҳдат, ба ин ваҳдатмакон
шукрона бояд кард.
Тоҷикистонро бигӯянд, ҷаннати
рӯи замин,
Ба ин ҷаннат, ба ин ҷаннатнишон**

шукрона бояд кард.
Ваҳдат тавонтарин омил устувори миллат аст ва чун адувон миллатеро ба вартаи нестӣ ва ё вобастагӣ кашиданӣ мешаванд, мекӯшанд, ки сараввал ваҳдати ин мардумро аз байн баранд. Маҳз бо шарофати ваҳдат, ҳамдастӣ ва иттиҳоди тифоқи мардуми бонангу ном кишвари мо бо вучуди он ҳама беназмию nobасомониҳо ба зинаи кунунии тараққиёти худ расид. Ваҳдат ба одамон ҷуғрофия бахшид ва онҳо ба камали шавқу завқ баҳри сарсабзии Тоҷикистон миён бастанд. Сарчашмаҳои ваҳдат ин ҳамдигарфаҳмию босабрӣ, боэҳтиромиву қадрдони инсон ба насли инсонист.

**Шоҳсутуни бахти миллат,
Сулҳу Ваҳдат будааст,
Шуҳрату шон, тахти миллат,
Сулҳу Ваҳдат будааст.**

Шукрона РУСТАМЗОДА
донишҷӯи соли 1

Зафарҷон САНГОВ
донишҷӯи соли 1

Баъд аз пош хӯрдани ИҶШС Тоҷикистон Истиқлолияти сиёсӣ худро ба даст овард ва дар харитаи сиёсии ҷаҳон ҷойи худро ҳамчун давлати соҳибихтиёр ҳуқуқбунёд ва демократӣ касб намуд. Аммо, бо гузашти андак вақт ин давлат дар гирдоби ҷанг афтод. Ин ҷанги хонумонсӯз дар таърихи давлату давлатдории тоҷикон бо номҳои «ҷанги таҳмили шаҳрвандӣ», «ҷанги дохилӣ» ва «ҷанги бародаркуш» маълум аст.

Барои рафъ намудани ҳолати ҷангӣ ва таҳдиду хатар ба миллату давлат ҷонибҳоро мебоист ба созиш оянд. Тоҷикон, ки аз қадимулайём халқи сулҳҷӯ, сулҳпарвар ва сулҳомез буданд, мекӯшиданд, ки тамоми масъаларо бо роҳи осоиштагӣ ва мусолиҳа ҳал намоянд. Маҳз ҳамин хусусияти ин халқ буд, ки бародаронро ба омадани созиш водор сохт.

Сулҳ ва осоиштагӣ дар Тоҷикистон бо роҳи осон ба даст наомадааст. Пеш гирифтани роҳи сулҳ ва музокирот буд, ки тӯли панҷ соли ҷангу низоъ ва рӯзи сиёҳи мардум, ки фоҷиаи қарни XX аст, рӯз ба рӯз, лаҳза ба лаҳза Тоҷикистонро ба тинчиву оромӣ наздик мегардонид.

Раванди сулҳ ва ризоияти

СУЛҲ – НЕЪМАТИ БЕБАҲО

миллии тоҷикон аз 8 давра ва 6 марҳилаи таърихӣ иборат буд. Музокирот дар давоми се сола, ки байни ҷонибҳо сурат гирифт, оқибат роҳҳои асосӣ ва воситаҳои зарурии дарёфти сулҳ ва ризоияти миллиро дар ҷумҳурӣ пайдо гардонид то сулҳ ба даст ояд ва пеши роҳи ин ҷанги хонумонсӯз гирифта шавад. Хушбахтона, бо мақсади таъмини сулҳ дар Тоҷикистон моҳи апрели соли 1994 аввалин гуфтушунидҳо байни тоҷикон оғоз ёфт ва ин то ба имзо расидани Созиш-

номаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ дар Тоҷикистон, яъне то таърихи 27-уми июни соли 1997 давом кард. Тоҷикистон, ки дар ин айём ҳанӯз ҳам дар гирдоби ҷанг буд, рафти созишномаҳо ва гуфтушуниди бамиёномадаи ҳаёти тарафҳо дар шаҳрҳои Кобулу Техрон, Москва, Исломобод, Алмаато, Бишкек, Ашқобод ва Тошканд сурат гирифт.

Ниҳоят рӯзе, ки тоҷикон онро дер боз интизор буданд фаро расид, ки ин рӯз рӯзи имзои созишномаи сулҳ буд.

Дар таърихи 27-уми июни соли 1997 дар шаҳри Москваи Федератсияи Россия Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллӣ дар Тоҷикистон аз ҷониби Президенти ҶТ Эмомалӣ Раҳмон ба имзо расид.

Дар роҳи пойдориву нигоҳдорӣ сулҳи тоҷикон саҳми як қатор давлатҳо, шахсҳо ва созмонҳо қобили зикр аст, аз он ҷумла, Федератсияи Россия, Афғонистон, Покистон, Қазоқистону Қирғизистон, Ўзбекистон ва Туркменистон; дар мисоли шахсиятҳо бошад Б. Раббонӣ, А. Масъуд, Б. Елтсин, Е. Примаков, Н. Назарбоев; дар мисоли ташкилотҳо бошад СММ, Созмони конфронси исломӣ, ИДМ ва амсоли инҳо.

Сулҳи деринтизори тоҷикон, ки санаи 27-уми июни соли 1997 ба даст омад, дар таърихи давлату давлатдории миллии тоҷикон ва миллати тоҷик бо хатҳои заррин сабт гардидааст. Ҳамасола рӯзи 27-уми июн ҳамчун Рӯзи ваҳдати миллӣ дар саросари кишвар бо шукӯху шаҳомати хосса дар сатҳи баланд ба хоҳири бадастории сулҳ ва нигоҳу пойдорӣ он ҷашн гирифта мешавад. Имсол, ки аз гузашти ин санаи таърихӣ 20 сол сипарӣ мешавад, Тоҷикистон дар арсаи байналмилал шинохта шуда, давлату миллати тоҷикро чун кишвари соҳибихтиёриву ҳуқуқбунёд эътироф менамоянд.

Аз нигоҳи банд ба даст овардани сулҳ ва ризоияти миллӣ кори саҳлу шӯҳӣ ва бозӣ нест. Маҳз хираду заковати ин миллати таърихиву куҳанбунёд буд, ки онҳо ба мусолиҳа бархоста, созиш намуда, пеши роҳи ҷанг, қатлу куштор ва ғоратро гирифтанд. Сулҳ бебаҳост ва бо сарвату ваъдаҳо харида ва ба даст оварда намешавад.

Чуноне ки мо медонем ЧТ кӯхсор буда, зиёда аз нисфи масоҳати он дар баландии 3000 метр аз сатҳи баҳр қарор дорад. Кӯҳҳои баланд ва иқлими мусоид Тоҷикистонро ба ватани пирияхҳо, ки манбаи асосии захираҳои об шумор мераванд, гардонидааст ва аз ҳисоби чунин захираҳо кишвари мо дар ҷаҳон ҷойи ҳаштум ва дар Осиёи Марказӣ ҷойи аввалро ишғол менамояд. Тоҷикистон ҳамзамон мисли дигар кишварҳои ҷаҳон ба тағйирёбии ҷиддии иқлим дучор шуда, бар асари гармшавии ҳарорати ҳаво пирияхҳои он дар давоми 50-60 соли охир 20%-и ҳаҷми пириях ва 30%-и майдонашонро аз даст додаанд.

ТОҶИКИСТОН – ТАШАББУСКОРИ МАСЪАЛАҲОИ ОБӢ

Таъминоти об танҳо мушкилоти минтақавӣ набуда, солҳои охир ба мушкилии ҷаҳонӣ табдил ёфтааст. Имрӯз дар 28 давлати дунё зиёда аз 6 млн нафар аҳоли аз оби нӯшокӣ танқисӣ мекашанд. Бар асари гармшавии иқлим норасоии об дар сатҳи ҷаҳонӣ ба миён омада, то соли 2030 боиси он мегардад, ки зиёда аз 40%-и сокинони сайёра аз оби нӯшокӣ танқисӣ хоҳанд кашид. Бинобар ин, Пешвои миллат бо дарки ин мушкилоти сайёра борҳо диққати ҷаҳониёнро ба ин масъала ҷалб намудаанд. Ҳадафҳои навбатӣ барои пешниҳоди қабули қатъномаи даҳсолаи об барои рушди устувор бар асоси он буд, ки ин барои

бартараф намудани муҳолифатҳои байни кишварҳои минтақа дар масъалаи истифодаи захираҳои об, фароҳам овардани фазои боварӣ ва эҳтиром ба манфиатҳои ҳамдигар, ба роҳ мондани ҳамкориҳои байналмилалӣ ҷиҳати пешгирии боз ҳам шадидтар шудани танқисӣ аз захираҳои об равона шудаанд. Бояд гуфт, ки Президенти кишвар, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ташаббускори тамоми қатъномаҳои дар даҳсолаҳои охир оид ба қабулнамунаи СММ буда, то ин дам се пешниҳод дар ин самт қабул гардидааст. Аз ҷумла, «Соли байналмилалӣ оби тоза» эълон шудани соли 2003, Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои ҳаёт»

эълон шудани солҳои 2005-2015, Соли байналмилалӣ ҳамкорӣ дар соҳаи об эълон шудани соли 2013 ва ахиран қабули қатъномаи «Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор 2018-2028» дар сатҳи ҷаҳонӣ мебошад, ки он бори аввал дар Форуми 7-уми ҷаҳонӣ об дар Ҷумҳурии Кореяи Ҷанубӣ пешниҳод шуда буд. Дар робита ба ин Сардори давлат пешниҳод намуд, ки бар ивази Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои ҳаёт, солҳои 2005-2015»-и хотимаёфта, Даҳсолаи нав омода шудааст, ки платформаи қавие мегардад ва ба ҳамроҳангӣ ва пешбурди тамоми кӯшишҳои барои ҳалли масъалаҳои мушкилоти марбут ба манбаҳои оби мусоидат менамояд.

Умеда НОСИРОВА
донишҷӯи соли 4 (МБХ)

Маҷмаи Умумии СММ рӯзи 21-уми декабри соли 2016 пешниҳоди Тоҷикистонро оид ба эълон доштани солҳои 2018-2028 чун соли «Об барои рушди устувор» қабул намуд, ки миллати тоҷикро хушҳол кард. Гуфтан мумкин аст, ки аз ҷониби СММ қабул гардидани Қатъномаи Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор, 2018-2028» бевосита ташаббуси Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошад, ки он аз ҷониби 177 давлати дунё ҷонибдорӣ карда шуд ва ин эътирофи миллати тоҷик аз ҷониби ҷомеаи ҷаҳонист.

Бояд гуфт, ки қабули қатъномаи Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор 2018-2028», аз тарафи Маҷмаи Умумии СММ ин ифтихори тамоми мардуми тоҷик аст ва нишона аз Истиқлолияти сиёсии кишвар дар тамоми

ми ҷабҳаҳои ҳаёт мебошад. Дар ин асос масъалаи об муҳимтарин сарчашмаи ҳаёт ва соҳаи заминавии ташаққули саноат, иқтимоӣ, пешрафти тамоми соҳаҳои хоҷагии халқ ва некуаҳволии мардуми кишвар ва иқдоми бузурги башардӯстонае ба ҳисоб меравад, ки дар амал татбиқи намудани он ба ҳаёти миллиардҳо сокинони сайёра беҳбудӣ ва хушбахтӣ мегардад. Он эътибори Тоҷикистонро ҳамчун кишвари ташаббускори ин иқдом боло мебарад ва муарифгари Тоҷикистон дар тамоми ҷаҳон мегардад.

Аз ин лиҳоз, гуфта метавонем, ки даҳсолаи нав, ки ба масъалаҳои рушди устувор ва истифодаи ҳамгироёнаи захираҳои обӣ, алалхусус барои аҳолии мамлакат равона шудааст, ба рушду нумӯи соҳаҳои гуногуни кишвар мусоидат хоҳад кард.

ТАЪЗИЯНОМА

Садорат, устодону кормандони факултети ҳуқуқшиносӣ ва идораи рӯзномаи «Минбари ҳуқуқшинос» ба мудирӣ кафедраи ҳуқуқи судӣ ва назорати прокурорӣ Иззатулло Маҳмудов бинобар вафоти

БАРОДАРАШ

изҳори тасаллият менамоянд.

ҲУҚУҚШИНОСОН – ЧЕМПИОН

Бо ибтикори раёсати донишгоҳ дар мувофиқа бо Федератсияи футболу шаҳри Душанбе бахшида ба 20-солагии Ваҳдати миллӣ ва Соли ҷавонон барои дарёфти «Ҷоми ДМТ» мусобиқаи даставӣ миёни устодону кормандони донишгоҳ оид ба футболу хурд аз 4-уми май то 25-уми май баргузор гардид.

Мусобиқаи мазкур бо мақсади татбиқи босамари сиёсати давлатии ҷавонон, раванқ додани муттаҳидию дӯстӣ, ҳамдигарфаҳмӣ дар байни устодону кормандон, рушд, тарғиб ва ташвиқоти варзиш, ҷалби устодону кормандон ба варзиш, ва муайян кардани беҳтарин дастаи футболу хурд дар донишгоҳ гузаронида шуд.

Роҳбарии умумии гузаронидани мусобиқаи мазкур ба зиммаи раиси кумитаи иттифоқи касаб ва мудирӣ кафедраи умумидонишгоҳии тарбияи ҷисмонии донишгоҳ вогузор карда шуд. Дар мусобиқа 22 даста бозӣ намуданд.

Санаи 25-уми май мусобиқаи мазкур ҷамъбаст

гардид. Дастаи факултети ҳуқуқшиносӣ дастаи факултети иқтисод ва идораро бо ҳисоби 6-4 мағлуб намуда, сазовори ҷойи аввал ва чемпиони мусобиқа гардид. Мағлубият дастаи иқтисод ва идораро аз ҷои якум маҳрум ва ба ҷойи дуюм муваффақ гардонд. Ҷойи сеюм бошад, насиби дастаи раёсати донишгоҳ шуд. Ғолибон аз ҷониби ректори донишгоҳ, академик Имомзода М.С. бо «Ҷоми ДМТ», Диплом (дараҷаи 1,2,3) ва мукофотпулӣ қадрдонӣ шуданд.

Хотиррас мешавем, ки дастаи факултети ҳуқуқшиносӣ пеш аз ба финал баромадан дастаи факултетҳои муносибатҳои байналхалқӣ, тиббӣ, забонҳои Осиёву Аврупо, механикаи математика, литсейии табию риёзӣ, институти илмию тадқиқотӣ ва маркази иттилоотӣ-таҳлилиро бо ҳисобҳои калон шикаст доданд, ки онро дар ҷадвал пешкаши хонанда месозем.

Масъули саҳифа:
Исмоил ШАРИФЗОДА

НАТИҶАИ БАРГУЗОРИИ МУСОБИҚА

№ Бозӣ	Гурӯҳ	Бозии дастаҳо	Натиҷа
Даври I			
1	«А»	Маркази иттилоотӣ-таҳлилий – Физика	15-1
2	«В»	Ҳуқуқшиносӣ – Муносибатҳои байналхалқӣ	11-3
3	«А»	Журналистика – Кимиё	7-5
4	«А»	Геология – Механикаи математика	0-3(бт)
5	«С»	Баҳисобгирию иқтисодӣ – Таърих	5-1
6	«Д»	Молиявию иқтисодӣ – Фарматсвотӣ	6-3
7	«В»	Литсейии табию риёзӣ – Оснӣ ва Аврупо	3-2
8	«В»	Тиббӣ – Институти илмию тадқиқотӣ (ИИТ)	7-3
9	«С»	Филология – Биология	10-6
10	«Д»	Филологияи рус – Фалсафа	8-0
Даври II			
11	«А»	Маркази иттилоотӣ-таҳлилий – Журналистика	10-2
12	«А»	Кимиё – Геология	4-10
13	«В»	Муносибатҳои байналхалқӣ – ИИТ	9-1
14	«Д»	Раёсат – Молиявию иқтисодӣ	7-2
15	«С»	Таърих – Филология	0-10
16	«Д»	Фарматсвотӣ – Филологияи рус	8-1
17	«С»	Иқтисод ва идора – Баҳисобгирию иқтисодӣ	8-0
18	«В»	Осиё ва Аврупо – Тиббӣ	9-4
19	«А»	Физика – Механикаи математика	0-3(бт)
20	«В»	Ҳуқуқшиносӣ – Литсейии табию риёзӣ	10-1
Даври III			
21	«А»	Журналистика – Физика	8-5
22	«В»	Литсейии табию риёзӣ – Муносибатҳои байналхалқӣ	0-3(бт)
23	«А»	Геология – Маркази иттилоотӣ-таҳлилий	2-13
24	«А»	Механикаи математика – Кимиё	12-2
25	«С»	Филология – Иқтисод ва идора	3-5
26	«Д»	Филологияи рус – Раёсат	1-9
27	«В»	Тиббӣ – Ҳуқуқшиносӣ	1-12
28	«В»	ИИТ – Оснӣ ва Аврупо	2-5
29	«С»	Биология – Таърих	7-0
30	«Д»	Фалсафа – Фарматсвотӣ	1-17
Даври IV			
31	«А»	Журналистика – Геология	5-2
32	«А»	Маркази иттилоотӣ-таҳлилий – Механикаи математика	6-2
33	«В»	Муносибатҳои байналхалқӣ – Оснӣ ва Аврупо	3-2
34	«В»	Ҳуқуқшиносӣ – ИИТ	9-1
35	«С»	Иқтисод ва идора – Биология	10-3
36	«Д»	Раёсат – Фалсафа	21-0
37	«А»	Физика – Химия	7-5
38	«В»	Литсейии табию риёзӣ – Тиббӣ	11-2
39	«С»	Баҳисобгирию иқтисодӣ – Филология	3-3
40	«Д»	Молиявию иқтисодӣ – Филологияи рус	8-5
Даври V			
41	«А»	Геология – Физика	8-10
42	«В»	Тиббӣ – Муносибатҳои байналхалқӣ	2-8
43	«А»	Механикаи математика – Журналистика	8-4
44	«А»	Химия – Маркази иттилоотӣ-таҳлилий	2-14
45	«В»	ИИТ – Литсейии табию риёзӣ	1-6
46	«В»	Осиё ва Аврупо – Ҳуқуқшиносӣ	3-10
47	«С»	Биология – Баҳисобгирию иқтисодӣ	5-8
48	«Д»	Фалсафа – Молиявию иқтисодӣ	0-8
49	«С»	Таърих – Иқтисод ва идора	5-10
50	«Д»	Фарматсвотӣ – Раёсат	2-5

1/4 финал		
51	Ҷойи 1-уми гурӯҳи «А» – Ҷойи 2-юми гурӯҳи «В»	12-4
	Маркази иттилоотӣ-таҳлилий – Муносибатҳои байналхалқӣ	-
52	Ҷойи 1-уми гурӯҳи «В» – Ҷойи 2-юми гурӯҳи «А»	8-4
	Ҳуқуқшиносӣ – Механикаи математика	-
53	Ҷойи 1-уми гурӯҳи «С» – Ҷойи 2-юми гурӯҳи «Д»	8-3
	Иқтисод ва идора – Молиявию иқтисодӣ	-
54	Ҷойи 1-уми гурӯҳи «Д» – Ҷойи 2-юми гурӯҳи «С»	5-2
	Раёсат – Филология	-

1/2 финал		
55	Ғолиби бозии №51 – Ғолиби бозии №52	5-5 (сп 3-4)
	Маркази иттилоотӣ-таҳлилий – Ҳуқуқшиносӣ	-
56	Ғолиби бозии №53 – Ғолиби бозии №54	5-4
	Иқтисод ва идора – Раёсат	-

Бозӣ барои ҷойи 3-юм		
57	Мағлубшудаи бозии №55 – Мағлубшудаи бозии №56	2-4
	Маркази иттилоотӣ-таҳлилий – Раёсат	-

ФИНАЛ		
58	Ғолиби бозии №55 – Ғолиби бозии №56	6-4
	Ҳуқуқшиносӣ – Иқтисод ва идора	-